

Годишен отчет за 2022 г. за напредъка по изпълнението на мерките от Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България

Март 2023 г. | Министерство на финансите

Съдържание

Списък на използваните съкращения.....	3
Въведение	5
1. Напредък в изпълнението на приоритетите от Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България, за 2022 г.	6
1.1 Изпълнение на дейностите по <i>Приоритет 1: Разработване на рамка на компетентностите в областта на финансовата грамотност</i>	6
1.2 Изпълнение на дейностите по <i>Приоритет 2: Разработване на съдържание и осигуряване на възможност за безплатен достъп до образователно-информационни ресурси и тяхното популяризиране, в т.ч. чрез цифровизацията</i> 10	
1.3 Изпълнение на дейностите по <i>Приоритет 3: Повишаване на финансовата грамотност на учениците и студентите</i>	24
1.4 Изпълнение на дейностите по <i>Приоритет 4: Повишаване на финансовата грамотност и стимулиране на финансовото включване на уязвими и други групи в обществото</i>	39
2. Изпълнение на дейности по повишаване на финансовата грамотност на населението, извън дейностите, залегнали в Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България, за 2022 г.	46
3. Междуведомствен координационен механизъм по въпросите на финансова грамотност в България	59
4. Други дейности, свързани с Националната стратегия за финансова грамотност и нейното изпълнение	60
4.1 Съвместен проект по финансова грамотност с ОИСР и Министерство на финансите на Нидерландия.....	60
4.2 Проект за техническа помощ по Инструмента за техническа подкрепа на Европейската комисия (Technical Support Instrument - TSI)	60
4.3. Под-група по финансова грамотност към Правителствена работна група за финансови услуги на дребно към ЕК (GEGRFS)	61
5. Дейности във връзка с членството на Министерство на финансите в Международната мрежа за финансово образование (INFE) към ОИСР.....	62
5.1 Международната мрежа за финансово образование (INFE) към ОИСР	62
5.2 Глобална седмица на парите (Global Money Week - GMW).....	62

Списък на използваните съкращения

АББ - Асоциация на банките в България

АЗ – Агенция по заетостта

АУБ – Американски университет,
Благоевград

БАДДПО – Българска асоциация на
дружествата за допълнително пенсионно
осигуряване

БАЛИП – Българска асоциация на
лицензираните инвестиционни посредници

БАН – Българска академия на науките

БАНТИ - Българска асоциация на
независимите трейдъри и инвеститори

БАУД – Българска асоциация на
управляващите дружества

БФА – Българска финтех асоциация

БФБ – Българска фондова борса АД

БЧК – Български червен кръст

ЕК – Европейска комисия

ЕС – Европейски съюз

ИИИ при БАН- Институт за икономически
изследвания при БАН

ИК – Инвестиционен консултант

ИРОПК - Информационен регистър на
одобрените програми за повишаване на
квалификацията на педагогическите
специалисти

ИП – Инвестиционен посредник

ИПА – Институт за публична администрация

ИУ – Варна – Икономически университет -
Варна

КФН – Комисия за финансов надзор

КЗП – Комисия за защита на потребителите

МИИ – Министерство на икономиката и
индустрията

МКМ – Междуведомствен координационен
механизъм

ММФО – Международна мрежа за
финансово образование (към ОИСР)

МОН – Министерство на образованието и
науката

МРГФГ – Междуведомствена работна група
по финансова грамотност

МС – Министерския съвет

МТСП – Министерство на труда и
социалната политика

МФ – Министерство на финансите

НАП – Национална агенция за приходите

НПДЗ – Национален план за действие по
заетостта

НПО – Неправителствена организация

НСФГРБ – Национална стратегия за
финансова грамотност (НСФГ) на Република
България

ОИСР – Организация за икономическо
сътрудничество и развитие

ПОД – Пенсионно-осигурително дружество

РУО – Регионално управление на
образованието

УП – Учебна програма

УПФ – Универсален пенсионен фонд

ФГ – Финансова грамотност

ФГВБ – Фонд за гарантиране на влоговете в
банките

ФКИ – Фонд за компенсиране на
инвеститорите

ЦД – Централен депозитар АД

ЦППИП – Център за превенция и
противодействие на изпирането на пари

ЮЗУ – Югозападен университет „Неофит
Рилски“, Благоевград

GEGRFS – Government Expert Group on Retail
Financial Services, Правителствена работна
група за финансови услуги на дребно към
ЕК

GMW – Global Money Week, Глобална
седмица на парите

INFE – International Network for Financial
Education, Международна мрежа за
финансово образование към ОИСР

JAB – Джунийър Ачийвмънт България

NEET – младежи, които нито се обучават,
нито са заети

TSI – Technical Support Instrument

Въведение

Дейности в сферата на финансовата грамотност в България се осъществяват от няколко десетилетия насам, като в страната се провежда по-целенасочена политика в тази област от началото на 2019 г., със създаването на координационен механизъм (Междуведомствена работна група по финансова грамотност – МРГФГ) с водещата роля на Министерство на финансите и с широкото участие на изпълнителната власт, надзорните органи, неправителствения сектор, висшите училища и други¹. Дългогодишната работа в посока повишаване на информираността и финансовата грамотност на населението, извършвана от много от участниците в МРГФГ, са причината за голямата активност по направления извън Плана за действие.

В България вече има изпълнени много програми и осъществени редица инициативи, целящи повишаване на финансовата грамотност на населението. Въпреки че до момента тези ресурси и дейности не са били координирани на национално ниво, много от тях са осъществявани в партньорство между различни организации. Приетата през февруари 2021 г. от Министерския съвет Национална стратегия за финансова грамотност (НСФГ) обединява резултатите от вече съществуващите програми и дейности, като надгражда с определянето на конкретни приоритети, цели и мерки в дългосрочен план.

Настоящият отчет е изготвен в изпълнение на Решение на Министерския съвет № 109 от 12 февруари 2021 г., с което се приемат както НСФГ на Република България, така и Планът за действие (за периода 2021 – 2025 г.) към нея, в т.ч. и ежегодното отчитане на напредъка по изпълнението на мерките от Плана за действие.

Отчетът съдържа информация относно изпълнението през 2022 г. на дейностите, залегнали в Плана за действие, както и сериозен обем дейности по направления извън него.

Отчетната информация е предоставена в рамките на МРГФГ, създадена към министъра на финансите в изпълнение на НСФГРБ и в която участват представители на основните институции и организации, имащи компетенции и осъществяващи дейност в сферата на финансовата грамотност (ФГ), като е обобщена от дирекция „Регулация на финансовите пазари“ в Министерство на финансите.

¹ Необходимо е да се отчете, че първата междуведомствена работна група в тази област бе създадена още през 2013 г. под ръководството на заместник министър-председател по икономическото развитие, като тя бе активна около една година.

1. Напредък в изпълнението на приоритетите от Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България, за 2022 г.

1.1 Изпълнение на дейностите по Приоритет 1: *Разработване на рамка на компетентностите в областта на финансовата грамотност*

Дефинирането на компетенциите в областта на финансовата грамотност, съобразени със спецификите на отделните целеви групи, има основополагащо значение за развитието на образователните интервенции, предвидени в стратегията, както и за предлагането на качествено образование и обучение в сферата на финансите. Определянето на компетентностите ще подпомогне процеса на създаване на адекватно на нуждите на съответната целева група образователно съдържание.

През предходния отчетен период МРГФГ се включи активно при разработването на рамката на компетентностите в областта на финансовата грамотност, като: (1) бяха идентифицирани основните тематични области, имащи отношение към финансовата грамотност, върху които да се съсредоточи рамката, (2) целевите групи бяха разделени на принципа „възраст“, като Рамката се раздели на две – за възрастни (над 18 години) и за младежи (до 18 години).

През настоящия отчетния период, в изпълнение на Приоритет 1 от Плана за действие (2021 – 2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България, е изготвена *Рамка за финансова компетентност за възрастни на Република България*. Тази рамка е съобразена с Рамката за финансова компетентност за възрастни на Европейския съюз и ММФО към ОИСР² (в чието разработване участва и Република България) и с националните специфики.

В момента, на ниво ЕС се разработва и рамката за финансова компетентност за младежи, като България участва в дискусиите със свои представител/и. След изготвянето и приемането на европейската рамка за финансова компетентност за младежи, МФ планира да предприеме действия по разработване на национална рамка за финансова компетентност за младежи.

Тези две рамки определят знанията, уменията и поведението, които е нужно да бъдат развити в отделния индивид, за да се гарантира финансовото му благополучие през целия му живот. Те могат да бъдат използвани за разработване на политики, програми и учебни материали по финансова грамотност. Могат да се използват и като основа за разработване на ключови показатели, с които да се оценява ефективността на инициативите в Република България, насочени към повишаване на финансовата грамотност.

Както се посочва и в документите на ЕК и ОИСР, финансовата грамотност е термин, който се отнася до комбинация от осведоменост по финансови въпроси, познания, умения, възгледи и поведение, необходими за вземането на добри финансови решения и за постигането на индивидуално финансово благополучие. Тази рамка е насочена към компетентностите, свързани с личните финанси, и не засяга, а допълва, другите рамки за компетентности.

² Дейността по разработването на рамка за финансова компетентност за възрастни започна на ниво ЕС през м. април 2021 г., като окончателната версия на рамката бе публикувана през м. януари 2022г. - https://finance.ec.europa.eu/publications/commission-and-oecd-infe-publish-joint-framework-adults-improve-individuals-financial-skills_bg

Приоритет 1: Разработване на рамка на компетентностите в областта на финансовата грамотност

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
1.	Идентифициране на тематичните области, върху които ще се фокусира Националната стратегия за финансова грамотност	Предварителното очертаване на рамката на компетентностите ще даде възможност да се оформи базовото съдържание с основните тематични области, имащи отношение към понятието финансова грамотност	Всички целеви групи	Набелязани са основните тематични области, върху които ще се съсредоточи Националната стратегия за финансова грамотност	МФ, НАП и останалите институции в МРГФГ	2021 г.	През 2021 г. в МРГФГ бяха идентифицирани основните тематични области, имащи отношение към финансовата грамотност, върху които да се съсредоточи рамката на компетентностите. С това тази дейност е приключена и не подлежи на последващо изпълнение през отчетния период.
2.	Описване на характеристиките на целевите групи	Оформянето на профил на всяка от целевите групи, по социално-демографски характеристики (възраст, местоживееене, социален статус и пр.) ще позволи да се определи правилното съдържание за всяка от тях с оглед на конкретните потребности, както и да се избере адекватен	Всички целеви групи	Очертани са основните характеристики на всяка от целевите групи	МФ, НАП и останалите институции в МРГФГ	2021 г.	През 2021 г. целевите групи в Рамката за компетентности бяха разделени на принципа „възраст“, като Рамката се раздели на две – за младежи (до 18 години) и за възрастни (над 18 години). През м. януари 2022 г. ЕК публикува „Рамка за финансова компетентност за възрастни в ЕС“, разработена съвместно с ММФО към ОИСР. ³ На нейна база, съобразена и с националните специфики, е

³ https://finance.ec.europa.eu/publications/commission-and-oecd-infe-publish-joint-framework-adults-improve-individuals-financial-skills_bg

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
		подход и канали за комуникация					изготвена Рамка за финансова компетентност за възрастни на Република България. През м. март 2022 г. ЕК стартира работата по Рамката за финансова компетентност на младежите. Очаква се тя да бъде завършена в края на 2023 г.
3.	Конкретизиране на съдържанието и адаптирането му за всяка целева група с оглед нейните специфични нужди и потребности	Определянето на конкретно съдържание по теми и подтеми за всяка от набелязаните целеви групи ще даде възможност да се попълнят точно определени дефицити, идентифицирани при всяка от тях, за да бъде постигната крайната цел на Стратегията – повишаване на финансовата грамотност в обществото	Всички целеви групи	Определено е конкретното съдържание за всяка от целевите групи Адаптирано е конкретизираното за всяка от целевите групи съдържание с оглед на специфичните им нужди и потребности	Институции и организации с компетенции и дейности в областта на финансовата грамотност	2021 г.	През 2022 г. конкретното съдържание на Рамката на компетентността за възрастни е финализирана, като е структурирана по теми и подтеми в зависимост от видовете компетентности, с цел попълване на идентифицираните пропуски. През 2022 г. ЕК стартира работата по Рамката за финансовата компетентност на младежите.
4.	Избор на подходящи канали за комуникация с всяка от целевите групи	Изборът на правилните канали за комуникация с всяка целева група ще осигури директен достъп до нея и	Всички целеви групи	Избрани са подходящите за всяка от целевите групи комуникационни	МФ, НАП и останалите институции в МРГФГ	2021 г.	В подсекцията „Полезни връзки и други документи“ в секцията за финансовата грамотност на официалната страница на МФ

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
		подпомогне в значителна степен ефективността на процеса		каналите, по които ще се достига до тях			(https://www.minfin.bg/bg/1492) е качена Рамката на ЕК за финансова компетентност за възрастни. Тук ще бъде качена, след приемането ѝ от Министерския съвет, и националната Рамка за финансова компетентност за възрастни. Двете рамки ще са достъпни и на Портала за финансова грамотност.
5.	Избор на методология за анализ и оценка на ефективността	Методиката за измерване на резултатите от изпълнението на целите ще позволи впоследствие да се оцени напредъкът по изпълнение на приоритетите и целите на стратегията.	Всички целеви групи	Избрана е методологията, по която ще бъде извършен анализът на ефективността от проведената комуникация в рамките на Националната стратегия за финансова грамотност	МФ, НАП и останалите институции в МРГФГ	2021 г.	През м. октомври 2022 г. стартира 2-годишен проект за техническа помощ към Европейската комисия на тема „Укрепване на капацитета за прилагане на Националната стратегия за финансова грамотност“. Една от дейностите по проекта е изготвяне на Насоки за наблюдение и оценка на ефективността на изпълнение на Плана за действие (2021-2025 г.) към НСФГ и изработване на ключови индикатори за изпълнение.

1.2 Изпълнение на дейностите по Приоритет 2: Разработване на съдържание и осигуряване на възможност за безплатен достъп до образователно-информационни ресурси и тяхното популяризиране, в т.ч. чрез цифровизацията

Съществена роля за ефективността на образователните инициативи за повишаване на финансовата грамотност играят, както образователни ресурси, съобразени с утвърдените стандарти (рамката на компетентностите) и със спецификите на съответните целеви групи (като съдържание и информационни канали), така и осигуряването на безплатен достъп до тях (с цел гарантиране на по-висок обхват на образователната интервенция) чрез изграждането на единна платформа/портал с информационни и образователни ресурсите в областта на финансовата грамотност.

Министерство на финансите (МФ)

На страницата на МФ е създадена секция за финансовата грамотност (<https://www.minfin.bg/bg/1488>). В секцията има документи и обща информация по темата, както и линкове и документи на организации, които са представени в МРГФГ. Секцията остава отворена за публикуване на нови актуални материали и линкове в областта на финансовата грамотност, както и за актуализиране на информацията, качена на нея.

В изпълнение на целите по Приоритет 2 МФ възложи разработването на специализиран портал за финансова грамотност (Портал), който по същество представлява единна платформа с образователни ресурси по финансова грамотност. Към настоящия момент Порталът е изработен и завършен от софтуерна страна; предстои качването на образователно съдържание в него. Секциите в него са съобразени с проекта на Рамката за финансова компетентност за възрастни на Република България, чието приемане от МС предстои.

Предвид предстоящите одобрение на Рамката за финансова компетентност за възрастни на Република България (Рамката) и финализиране на структурата на портала, следващата стъпка по изпълнение на Плана за действие към НСФГ е създаването и/или публикуването на образователно съдържание в него, като всеки от участниците в МРГФГ може да допринесе с образователно съдържание, вкл. актуална информация за инициативи в сферата на финансовата грамотност. Образователно съдържание ще бъде разработено и по линия на проекта за техническа помощ с Европейската комисия и ОИСР за укрепване на капацитета в областта на финансовата грамотност.

Комисия за финансов надзор (КФН)

Тематичните области, върху които КФН се фокусира при изготвянето на образователните материали, качени на нейните сайтове са *застрахователен, осигурителен и капиталов пазар и безопасно инвестиране*, като целевите групи, към които са насочени са широката общественост и поднадзорните на КФН лица. Съдържанието на сайтовете е конкретизирано и съобразено със специфични потребности на целевите групи.

Използваните канали за разпространение са *YouTube, LinkedIn*, официалният сайт на КФН (www.fsc.bg) и под-сайта [#Инвестирай безопасно](https://www.fsc.bg/inv), както и сайта [“Твоите финанси” \(tvoitefinansi.bg\)](http://tvoitefinansi.bg). На сайта на КФН е качен също така и обучителен видеоматериал относно оперативната устойчивост на цифровите технологии.

Сайтът „Твоите финанси“ е с обновено съдържание. Публикувани са 3 видеоклипа относно правата на застраховано лице, осигурено лице и акционер.

За периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. страницата [#Инвестирай безопасно](#) е посетена от 1 403 потребители, като 1 359 от тях го посещават за първи път. За периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. сайтът [„Твоите финанси“](#) е посетен от 3 086 потребители, като 3 074 от тях го посещават за първи път.

По отношение обучението на педагози, по време на програмата „Небанковият финансов сектор“ се включват и учители, които усвояват знания за подпомагане на учебния процес. Наличната на сайтовете на КФН информация също може да служи за обогатяване на преподавания учебен материал.

По отношение на социалните мрежи - КФН присъства в LinkedIn, като на страницата си има качени 73 публикации.

Фонд за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ)

През 2022 г., в изпълнение на т. 7 от Приоритет 2 от Плана за действие, ФГВБ регулярно предоставя на обществеността, чрез публикуване на интернет страницата си, навременна и достъпна информация за гарантирането на влоговете.

ФГВБ поддържа на интернет страницата си полезна и актуална информация за гарантирането на влоговете в банките. В секцията „За вложителите“ - <https://www.dif.bg/bg/za-vlojitelite>, са публикувани: обща информация за гаранцията по влоговете, три видео клипа за гарантирането на влоговете, онлайн тест за гарантирането на влоговете, брошурата на Фонда „Въпроси и отговори за гарантирането на влоговете“, Често задавани въпроси и Речник на термините. Цялата информация е достъпна на български и на английски език.

На интернет страницата на Министерството на финансите, в секцията „Финансова грамотност“/„Полезни връзки“ е създаден линк към интернет страницата на ФГВБ - [Фонд за гарантиране на влоговете в банките - информация за вложителите](#), който препраща към „Обща информация“ от секцията „За вложителите“ на интернет страницата на Фонда.

Българска фондова борса АД (БФБ)

БФБ води целенасочена и проактивна политика за повишаване на финансовата грамотност на младите хора и инвестиционната култура на специалистите на капиталовия пазар в България, включително като популяризира международни и развива множество локални инициативи. Сред тях са:

- партньорства с икономически университети в страната (Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университет за национално и световно стопанство, Висше училище по застраховане и финанси) и ангажиране на академични екипи по проучвания и проекти на БФБ;
- партньорство с БАЛИП и БАУД за предоставяне на финансов стимул на най-добре представилите се кандидати на изпитите за инвестиционни консултанти и брокери и възможности за стаж;
- партньорства с водещи финансови и консултантски компании за допълнителна квалификация на мениджмънта на публичните компании, както и на специалистите на капиталовия пазар в страната;
- традиционно участие в Глобалната седмица на парите „Global Money Week“ за по-голяма икономическа информираност на младите хора в страната;
- постоянно действаща стажантска програма.

1. Награди за постигналите най-добри резултати в изпитите за Инвестиционни консултанти и брокери

През юли 2021 г. БФБ сключи споразумение с Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП) и Българската асоциация на управляващите дружества (БАУД). Българска фондова борса ще покрива таксите за курсовете и изпитите на кандидатите постигнали най-висок резултат в конкурсите за брокери и инвестиционни консултанти, организирани от БАЛИП и БАУД, както и ще предоставя възможността за тримесечен платен стаж в Борсата. Стажове за най-добре представилите се чрез компаниите-членове ще предоставят също БАЛИП и БАУД.

2. Споразумения за сътрудничество с висши училища

През юли 2021 г. Българска фондова борса и Стопанският факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ подписаха споразумение за сътрудничество. Двете страни ще си партнират в обучението на висококвалифицирани специалисти в областта на устойчивите финанси в рамките на новата магистърска програма „Отговорно и устойчиво управление“. Съвместните образователни инициативи ще започнат с началото на новата учебна година през есента.

През септември 2021 г. бе подписано и споразумение за сътрудничество в областта на образователните инициативи и с Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ). В рамките на договореностите БФБ и ВУЗФ ще изготвят съвместно концепции и анализи, относно прилагането на мерки и инструменти за развитие на потенциала на капиталовия пазар в България.

През октомври 2022 г., Българска фондова борса и Университета за национално и международно стопанство (УНСС) подписаха споразумение за сътрудничество. Двете страни ще си партнират в обучението на висококвалифицирани специалисти в областта на капиталовите пазари. Споразумението между БФБ и УНСС включва провеждането на семинари, стажове, презентации, лекции и обучения за „Бакалавърски“, „Магистърски“ и „Докторски“ програми, както и обмен на икономическа и бизнес информация, експертиза, опит и добри практики.

3. Партньорство с Panthera Solutions

През февруари 2021 г. БФБ стана партньор на европейския лидер за специализирани финансови и инвестиционни обучения – Panthera Solutions. В резултат на договореностите между двете компании българските експерти, които биха искали да повишат квалификацията си до най-високите стандарти в индустрията ще имат достъп до обучителни курсове в сферата на финансите и капиталовия пазар.

4. Global Money Week

Ежегодно ученици от различни училища откриват тържествено търговската сесия на Българска фондова борса, като част от световната инициатива за повишаване финансовата грамотност на младите хора Global Money Week (Глобална седмица на парите). Младежите разглеждат борсата и се запознават отблизо с дейността ѝ. Представители на ръководството на БФБ изнасят лекции пред учениците за историята на институцията и ролята на капиталовия пазар за икономическото развитие на страната ни.

5. Ring the bell for gender equality

Обичайно на 8 март жените в Българска фондова борса бият камбаната в подкрепа на глобалната инициатива на борсите по света за равнопоставеност на половете при професионалната

реализация във финансовата сфера. Инициативата е ръководена от Инициативата на ООН за устойчиви фондови борси (UN SSEI) и от Международната федерация на фондовите борси (FESE).

6. Стажантска програма на БФБ

БФБ АД предлага възможности за неплатен стаж за завършили магистри и бакалаври, студенти в магистърска програма или бакалаври в последната година на своето следване. Академичните области, които попадат в обхвата на дейността на БФБ, са: икономика, финанси, инвестиции, капиталови пазари, иконометрия и количествени науки.

7. Ден за акции

Българска фондова борса и Централен депозитар организират ежегодно инициативата в полза на индивидуалните инвеститори – „Ден за акции“. Инициативата е с цел подобряване на инвестиционната култура и увеличаване на знанието за капиталовите инструменти като форма на инвестиция в България.

В „Деня за акции“ всички индивидуални инвеститори (физически лица) могат да закупят или продадат акции и структурирани продукти от регулирания пазар на БФБ, включително и пазара за растеж на МСП (пазара *beam*) – без такси и комисиони към борсата, депозитаря и участващ в инициативата инвестиционен посредник.

В обхвата на инициативата са включени инструментите, допуснати до търговия на Сегмент акции „Premium“, Сегмент акции „Standard“, Сегмент за дружества със специална инвестиционна цел и Сегмент за борсово търгувани продукти на Основен пазар BSE, на Алтернативен пазар BaSE, както и на пазара *beam*.

Специалната възможност важи при до 15 изпълнени през „Деня за акции“ поръчки на физическо лице с обем не повече от 2,000 лв. на единична изпълнена поръчка.

Всички инвестиционни посредници, които партнират на БФБ и Централен депозитар, в „Деня за акции“ не таксуват своите клиенти – физически лица, чиито сделки отговарят на посочените условия.

8. През 2022 и началото на 2023 г. са проведени следните посещения на БФБ, придружени от лекции за структурата и дейността и:

- На 21.03.2022 г. Българска фондова борса, заедно с още 80 борси от цял свят, участва в глобалната инициатива за финансова грамотност на младото поколение, подкрепена от OECD. Гости на БФБ са ученици от Частна професионална гимназия „Банкер“, които удрят камбаната в първия ден на #GMW. Гостите на БФБ имат възможност да влязат в ролята на брокери и да научат повече за видовете финансови инструменти, търгувани на БФБ. Представена е и тематична #LearnSaveEarn презентация за капиталовия пазар и дейността на БФБ.
- На 31 март 2022 г., ден преди началото на пролетната ваканция, е проведено посещение в БФБ на ученици от 9-ти клас, специалност „Икономика и мениджмънт“ в СУ „Козма Тричков“ гр. Враца.
- През м. юли БФБ е посетена от Александър Палийски, Георги Колев и Мартин Щилянков - ученици от математическата гимназия „Акад. Кирил Попов“ в Пловдив, които през юни като отбор Makalu печелят III-то място в конкурса „Академия за иновации 2022“ на Innovation Starter.
- Дни преди Коледа на посещение в БФБ са студенти от магистърската програма „Международно банкиране и финансови пазари“ в УНСС.

- На 10.02.2023 г. на посещение в БФБ са студенти от Investment Management Club в Американския университет в България (АУБ).

Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

През 2022-2023 г. е разработен обобщен комплексен документ, описващ изчерпателно отношенията, свързани с притежаването и разпореждането с акции от масовата приватизация, водени по сметки в „Регистър“ А на ЦД. В него са описани всички възможни процедури за разпореждане с тези акции, включително при сделки с тях, наследяване, дарения, регистрация, издаване на депозитарни разписки и пр. Предстои изработване на кратки видео клипове по темата, които да бъдат разпространени публично.

Във връзка с изготвянето на документ за потребителите (Investor Bible) БАЛИП е в процес на актуализиране на материал, описващ функционирането на капиталовия пазар в България, участници, регулации и пр. След актуализацията ще бъде предоставен на партньорите на БАЛИП и разпространен публично.

Във връзка с обособяването на раздели за финансова грамотност на страниците на браншовите организации в областта на финансовите услуги БАЛИП е в процес на изготвяне на отделна рубрика, в която да бъде обособено вече каченото съдържание и информация за бъдещи инициативи в областта на финансовата грамотност. Към момента членовете на БАЛИП изготвят съдържание, свързано с финансовата грамотност, и го публикуват на собствените си сайтове, респективно го разпространяват чрез редица социални мрежи.

Следва да се отбележи, че повечето от големите ИП на пазара предоставят възможността широката публика да се докосне напълно безплатно до търговията с различни финансови инструменти (акции, валута, фючърси, форуърди, опции и др.), както чужди, така и български използвайки платформи за търговия. В повечето случаи платформите за достъп до чужди пазари са на световноизвестни чужди финансови институции, а тези за достъп до БФБ са собствена разработка на посредниците. Платформите за търговия дават възможност за реалистична симулация на търговия, при която се заверяват виртуални пари за целите на това инвеститорът да придобие реална представа как се работи с платформата, как работят пазарите и да може да изпробва дадена стратегия за търговия. Посредниците организират редица активности под формата на обучения, уебинари, семинари, видео уроци за целите на конвертиране на демо клиенти към реална търговия.

Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

На сайта на БАДДПО, както и на интернет страниците на пенсионноосигурителните дружества е налице актуална, богата и важна информация за пенсионната система в България, за правата на осигурените лица и пенсионерите, за инвестиционните политики, структурата на портфейлите и инвестиционните резултати, за пенсионните продукти, заедно с калкулатори за прогнозен размер на натрупванията в личните партии и на размера на пенсионните плащания и много други. В последните месеци сериозен фокус бе даден на съдържанието, свързано с фазата на изплащане от универсалните пенсионни фондове (УПФ), която стартира през м. септември 2021 г. На интернет страниците на дружествата и БАДДПО има специални секции, съдържащи информация за условията за получаване на пенсия от УПФ, за видовете пенсионни плащания, за документите и стъпките в процеса на заявяване и отпускане на пенсионно плащане, калкулатори за вида и размера на пенсионното плащане и други.

Приоритет 2: Разработване на съдържание и осигуряване на възможност за безплатен достъп до образователно-информационни ресурси и тяхното популяризиране, в т.ч. чрез цифровизацията

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
1.	Разработване на модел/структура на единна платформа с образователни ресурси по финансова грамотност	Задаването на ясна рамка по отношение на структурата, функционалностите, съдържанието и инструментариума, които ще бъдат разработени, поставяне основата на бъдещите дейности по изграждането на платформата и разработване на съдържание за нея.	Всички целеви групи	Създаден модел/структура	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2021 г.	Порталът е изработен и завършен от софтуерна страна; предстои качването на образователно съдържание в него.
2.	Разработване на образователно съдържание за нуждите на платформата	Съдържанието ще е съобразено с: -рамката на компетентностите по Приоритет 1 -модела/структурата на платформата - отделните целеви групи	Всички целеви групи	Създадено съдържание и образователни продукти.	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2022-2023 г.	През м. октомври 2022 г. стартира двегодишен проект за техническа помощ към ЕК (TSI) на тема „Укрепване на капацитета за прилагане на Националната стратегия за финансова грамотност“. Една от дейностите по проекта е разработване на образователно съдържание, съобразено с целевите групи и с нуждите и степента на финансова

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							грамотност на потребителите на портала.
3.	Разработване на образователно съдържание за цифровите финансови услуги и продукти за нуждите на платформата	Съдържанието за цифровите финансови услуги и продукти ще е съобразено с: -рамката на компетентностите по Приоритет 1 -модела/структурата на платформата - отделните целеви групи	Всички целеви групи	Създадено съдържание и образователни продукти.	Организациите на бизнеса, ангажирани в тази сфера и останалите институции в МРГФГ	2022-2023 г.	През м. октомври 2022 г. стартира двегодишен проект за техническа помощ към ЕК (TSI) на тема „Укрепване на капацитета за прилагане на Националната стратегия за финансова грамотност“. Една от дейностите по проекта е разработване на образователно съдържание за цифровите финансови услуги и продукти за нуждите на платформата.
4.	Изграждане на единна платформа с образователни ресурси по финансова грамотност	Единната платформа/портал ще предостави възможност за единен достъп до ресурси и информация в областта на финансовата грамотност.	Всички целеви групи	Функционираща платформа/портал Брой лица/организации, възползвали се от платформата	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2022-2023 г.	В края на м. октомври 2022 г. порталът за финансова грамотност е завършен от софтуерна страна; предстои качването на образователно съдържание в него.
5.	Публични комуникационни активности по повод платформата	Публичните комуникационни активности целят: - повишаване на общественото разбиране за смисъла и важността от	Всички целеви групи/широка общественост	Проведени кампания и събития Отразяване в медийното пространство Брой лица и организации,	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2022-2023 г.	Предстои изпълнение

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
		повишаване на финансовата грамотност - информиране за възможностите на платформата и стимулиране на нейното използване.		възползвали се от платформата			
6.	Обучения на обучители (педагози, ментори, експерти) за ползване на ресурсите от платформата	Ресурсите от платформата ще могат да се ползват за целите на смесено обучение. Необходимо е да се подготвят насоки и да се проведат обучения, чрез които да се подпомогнат учителите.	Педагогически, академични специалисти и лица, преподаващи финансова грамотност (ментори, доброволци)	Брой обучени	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2023-2024 г.	Предстои изпълнение
7.	Предоставяне на обществеността на навременна и достъпна информация в сферата на финансовата грамотност на интернет страниците на институциите и организациите с дейности в	Актуализация на страниците на институциите и организациите в сферата на финансовата грамотност, както и предоставяне на линк от всеки сайт към общата платформа	Всички целеви групи	Брой актуализирани интернет страници на институции и организации. Брой качени материали, които са лишени от маркетингови послания.	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2022-2024 г.	На официалната страница на МФ има създадена секция за финансовата грамотност (https://www.minfin.bg/bg/1488), в която са качени документи и обща информация, свързана с финансовата грамотност. На нея има линкове и документи на организации, които са представени в МРГФГ. Секцията остава отворена за публикуване на нови актуални материали и

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	областта на финансовата грамотност, както и предоставяне на линк към общата платформа						<p>линкове в областта на финансовата грамотност.</p> <p><u>КФН</u> Публикуването на информация на официалния сайт на КФН и на неговите подсайтове, както и в сайта „Твоите финанси“, относно финансовата грамотност подлежи на своевременна актуализация, при наличие на нова тематика.</p> <p><u>ФГВБ</u> През 2022 г. ФГВБ активно използва интернет страницата си за предоставянето на навременна и достъпна информация за гарантирането на влоговете в банките.</p> <p><u>БАЛИП</u> През 2022-2023 е разработен обобщен комплексен документ, описващ изчерпателно отношенията, свързани с притежаването и разпореждането с акции от масовата приватизация, водени по сметки в „Регистър“ А на ЦД.</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>В него са описани всички възможни процедури за разпореждане с тези акции, включително при сделки с тях, наследяване, дарения, регистрация, издаване на депозитарни разписки и пр. Материалът е изпратен на МФ. Предстои изработване на кратки клипчета по темата и да бъдат разпространени публично.</p> <p>Във връзка с изготвянето на документ за потребителите („Investor Bible“) БАЛИП е в процес на актуализиране на материал, описващ функционирането на капиталовия пазар в България, участници, регулации и пр. След актуализацията ще бъде предоставен на партньорите на БАЛИП и разпространен публично.</p>
8.	Предоставяне на информация в сферата на финансовата грамотност чрез	Социалните мрежи и платформи имат все по-важно значение за разпространение на информация.	Всички целеви групи	Брой създадени страници в социалните медии и другите информационни и	МФ, НАП, КЗП и останалите институции в МРГФГ	2022-2024 г.	<p><u>КФН</u> Присъствие на КФН в LinkedIn – 73 публикации, 54593 импресии; 1794 лайка, 12 коментара, 99 споделяния, 4534</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	социалните мрежи и други информационни и комуникационни канали, както и на линк към общата платформа	Създадените от институциите и организациите страници в социалните мрежи следва да препращат към единния портал.		комуникационни канали. Брой качени материали, които са лишени от маркетингови послания. Брой посещения на страниците.			<p>кликвания, 478 преглеждания на видеата.</p> <p><u>БАЛИП</u></p> <p>Във връзка с обособяването на раздели за финансова грамотност на страниците на браншовите организации в областта на финансовите услуги БАЛИП е в процес на изготвяне на отделна рубрика, в която да бъде обособено вече каченото съдържание и информация за бъдещи инициативи в областта на финансовата грамотност. Към момента членовете на БАЛИП изготвят съдържание, свързано с финансовата грамотност, и го публикуват на собствените си сайтове, респективно го разпространяват чрез редица социални мрежи</p> <p>Следва да се отбележи, че повечето от големите ИП на пазара предоставят възможността широката</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>публика да се докосне напълно безплатно до търговията с различни финансови инструменти (акции, валута, фючърси, форуърди, опции и др.), както чужди, така и български използвайки платформи за търговия. В повечето случаи платформите за достъп до чужди пазари са на световноизвестни чужди финансови институции, а тези за достъп до БФБ са собствена разработка на посредниците. Платформите за търговия дават възможност за реалистична симулация на търговия, при която се заверяват виртуални пари за целите на това инвеститорът да придобие реална представа как се работи с платформата, как работят пазарите и да може да изпробва дадена стратегия за търговия. Посредниците организират редица активности под формата на обучения, уебинари, семинари, видео уроци за целите на конвертиране на</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>демо клиенти към реална търговия.</p> <p><u>БАДДПО</u> На сайта на БАДДПО, както и на интернет страниците на пенсионноосигурителните дружество е налице актуална, богата и важна информация за пенсионната система в България, за правата на осигурените лица и пенсионерите, за инвестиционните политики, структурата на портфейлите и инвестиционните резултати, за пенсионните продукти, заедно с калкулатори за прогнозен размер на натрупванията в личните партии и на размера на пенсионните плащания и много други. В последните месеци сериозен фокус бе даден на съдържанието, свързано с фазата на изплащане от универсалните пенсионни фондове (УПФ), която стартира през м. септември 2021 г. На интернет страниците на дружествата и БАДДПО има</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>специални секции съдържащи информация за условията за получаване на пенсия от УПФ, за видовете пенсионни плащания, за документите и стъпките в процеса на заявяване и отпускане на пенсионно плащане, калкулатори за вида и размера на пенсионното плащане и други.</p> <p>Информационният портал за пенсионно осигуряване Пенсиопедия (www.pensiopedia.bg) е актуализиран и поддържан.</p>

1.3 Изпълнение на дейностите по Приоритет 3: *Повишаване на финансовата грамотност на учениците и студентите*

Повишаване на финансовата грамотност на учениците и студентите е от особено значение с оглед на няколко фактора – от една страна регистрираните ниски нива на финансова грамотност, а от друга – дълъг житейски хоризонт с всички произтичащи от това предизвикателства и възможности. Младото поколение ще трябва да умее да управлява парите си през следващите години в условия на по-голяма непредвидимост, по-висока лична отговорност за собственото си благосъстояние, по-сложна финансова среда (включително и цифрова) и по-силен натиск за потребление.

Министерство на образованието и науката (МОН)

През настоящия отчетен период, в изпълнение на Приоритет 3, Министерството на образованието и науката:

- има направени анализ и ревизия на три учебни програми по География и икономика ;
- има проведени три методически обучения за учители, преподаващи профилиращи учебни предмети, в учебното съдържание, на които са заложили теми по ФГ (технологии и предприемачество, география и икономика, математика), като са обучени 84 учители;
- има проведени едно методическо обучение за четири целеви групи, като са обучени 112 учители;
- има проведени 14 методически срещи по 14 общообразователни учебни предмета, като 392 учители, директори или експерти от РУО са участвали в тях.

По отношение на разработването на онлайн образователна програма по финансова грамотност за ученици – МОН са в процес на изграждане на „Дигитална раница“, включваща електронни ресурси по всички учебни предмети, в това число и тези по теми от финансовата грамотност.

По отношение на висшите учебни заведения⁴:

- В 20 висши училища (в т.ч. задължителни, избираеми и факултативни) са актуализирани общо 312 дисциплини даващи базисни знания по финанси и финансова грамотност в специалности от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“;
- Във всички висши училища с изучаване на дисциплина „Бизнес английски“ за специалности от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ е застъпено чуждоезиковото обучение, като в определени случаи изучаването на специализиран английски е задължително. Предлагат се и учебни програми, в които обучението е изцяло на английски език;
- Задължителни или факултативни дисциплини, чието изучаване осигурява базисни знания в сферата на финансите и финансовата грамотност се изучават във всички направления от „Социални, стопански и правни науки“. Общият им брой в 24 висши училища е 262 (в т.ч. задължителни, избираеми и факултативни);

По отношение участието на студентите от икономическите вузове в научно-изследователската дейност в областта на финансова грамотност:

- Участие на студенти в семинари, научни сесии, майсторски класове, (научно-практически) конференции, между-университетски състезания и други форуми (например Финансов иновационен лагер – Икономически университет – Варна, и Финансова академия – Висше училище по застраховане и финанси – София);

⁴ Обобщената информация е изготвена въз основа на получени данни от 33 висши училища.

- Участие на студенти в бизнес пътувания, (национални и международни) научно-изследователски проекти и изследователски екипа;
- Подготовка на проектни задания по академични дисциплини в сферата на финансите и финансовата грамотност;
- Формиране на финансова грамотност у студентите чрез включване на конкретни дисциплини в учебните планове и програми, работа по конкретни казуси и др.;
- Провеждане на курсове за индивидуална подготовка, допълваща основното обучение;
- Осигуряване провеждането на практики и стажове чрез кариерните центрове към висшите училища;
- Създадени са и действат различни лаборатории, институти, центрове и клубове, свързани с финансовата грамотност (например Лаборатория за мултидисциплинарни иновации и обществени предизвикателства в Черно море (IBack Sea Multidisciplinary Innovation Laboratory towards social challenges – BS MILab) и Дигитализирана лаборатория за иновации, предприемачество и дигитални компетенции към Бургаския свободен университет, 3. Лаборатория по финанси и банково дело в платформата ResearchGate (Finance and banking Lab) и научни лаборатория „Делтасток“ и „Григор Начович“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, Научно-изследователски институт към Висшето училище по мениджмънт – Варна, студентски „Бизнес клуб“, „Образователен и консултантски център по бизнес анализи и предприемачество“ и „Център по регионално развитие“ към Тракийски университет – Стара Загора, клуб „Млад предприемач“ към Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас и др.);
- Обмен на информация и опит с партньорски университети с цел усвояване на знания в областта на финансовата грамотност (например между Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и BI Norwegian Business School);
- Публикационна дейност.

По отношение на създаването на научноизследователски център за изследване на финансова грамотност:

- Обмисля се създаването на такъв център в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“.

По отношение на проследяване на иновативните практики при усвояване на знанията в областта на финансовата грамотност:

- Издаване на учебници и учебни помагала, организиране на дискусии, привличане на лектори от бизнеса, работа по реални казуси от практиката, внедряване на оптимизационен софтуер, симулации и симулационно моделиране.
- Иновации, свързани с разработването на нови учебни планове и програми, в т. ч в рамките на алиансите от „Европейски университети“.
- Включване на дисциплини, свързани с финансовата грамотност в учебните планове и програми на специалности от други области на висшето образование (в т.ч. от областта на педагогиката и медицината).
- През 2022 г. В Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по научно-изследователския проект „Интегриран експериментален подход за изследване на сътрудничеството между висшите училища и бизнес организациите“ е създадена функционираща система в университетското пространство, която предлага на студентите от Факултета по икономически и социални науки възможност за устойчивост и адаптивност към връзката наука-бизнес-образование, повишава мотивацията им за учене, участие в стажове и възможности за практика в реална бизнес среда. Един от модулите на системата е свързан с организиране на обучения (от и за студенти) в областта на финансовата грамотност.

- Проект „Повишаване на финансовата грамотност и икономическата култура на ученици 5-10 клас в българските училища“, изпълняван от Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.
- На 25.06.2022 г. Висшето училище по застраховане и финанси – София съвместно с Българската финтех асоциация организира специален курс по въведение във финтех сектора. Целта на курса е интерактивно обучение на студентите в областта на банковата индустрия и финансовите пазари, регулациите във финтех, детайли относно блокчейн, криптовалутите, въвеждането на дигитално евро, изкуственият интелект и машинното самообучение и др.

Университет за национално и световно стопанство (УНСС)

През учебната 2021/2022 година в УНСС са приети:

- нови учебни планове в направление 3.7 „Администрация и управление“, валидни от учебната 2022/2023 година, като за всички специалности е включена една задължителна дисциплина „Финанси“, както и
- нови учебни планове в направление 3.8 „Икономика“, валидни от учебната 2022/2023 година, като за всички специалности са включени две задължителни дисциплини „Основи на финансите“ и „Корпоративни финанси“,

с което ще се допринесе за повишаването на финансовата грамотност на студентите, обучавани в УНСС.

Фондация „Образование 5.0“

Регистриране на програма „Формиране на финансова и икономическа грамотност в обучението по технологии и предприемачество в начален и прогимназиален етап“ в Информационния регистър на одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогически специалисти на МОН.

Програмата е съобразена с изискванията за постигане на професионална квалификация и с тенденциите за усъвършенстване на образователния процес по учебния предмет технологии и предприемачество. Взети са предвид новите държавни образователни стандарти и учебни програми за училищно обучение по технологии и предприемачество, както и целите, поставени в Националната стратегия за финансова грамотност.

Обучението дава възможност да се отговори на повишените изисквания на обществото и основните нормативни документи за училищно обучение, към практическата подготовка на учителите.

В процеса на обучението учителите ще се запознаят със специфична терминология от областта на финансовата и икономическата грамотност. Ще разширят и обогатят уменията си за разработване и реализиране на педагогически технологии за интегриране ѝ в обучението по технологии и предприемачество.

Комисия за финансов надзор (КФН)

През отчетния период КФН, в партньорство с МОН и фондация „Атанас Буров“, разработва онлайн образователна програма „Небанковият финансов сектор в България“, като по програмата са обучени петима учители и 21 ученици.

Приоритет 3: Повишаване на финансовата грамотност на учениците и студентите

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
1.	Анализ и ревизия на сега действащите учебни програми за общообразователна подготовка.	Актуализиране на темите по финансова грамотност, заложи в новите учебни програми по технологии и предприемачество I-VII клас и другите учебни предмети в учебните програми на които са заложи теми по финансова грамотност (общообразователна подготовка)	Ученици, учители	Брой актуализирани учебни програми (общообразователна подготовка)	МОН и партньори на МОН	2021 г. и след това регулярно през 4 години с цел осигуряване на актуалност на учебното съдържание	<u>МОН</u> Направени са анализ и ревизия на 3 учебни програми по География и икономика.
2.	Организиране на методическо обучение за учители, преподаващи общообразователни учебни предмети, в учебното съдържание на които са заложи теми по финансова грамотност	На обученията ще бъдат представени добри практики, различни подходи за справяне с предизвикателствата в областта на финансовата грамотност, методически помагала и образователни ресурси в помощ на учителите.	Учители от начален и прогимназиален етап на основната образователна степен	Брой проведени обучения за предвидената целева група Брой успешно преминали обучението	МОН и партньори на МОН	Текущо	<u>МОН</u> Проведени 3 методически обучения – по технологии и предприемачество, география и икономика, математика, като са обучени 84 учители. <u>Фондация 5.0</u> Регистриране на програма „Формиране на финансова и икономическа грамотност в обучението по технологии и предприемачество в начален и прогимназиален етап“ в Информационния регистър на

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	(технологии и предприемачество, математика, география и икономика)						одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогически специалисти на МОН.
3.	Организиране на методическо обучение за учители, преподаващи профилиращи учебни предмети, в учебното съдържание на които са заложили теми по финансова грамотност (предприемачество, математика, география и икономика, гражданско образование)	На обучението ще бъдат представени добри практики, различни подходи за справяне с предизвикателствата в областта на финансовата грамотност, методически помагала и образователни ресурси в помощ на учителите по задължителните и избираемите модули на съответните учебни предмети.	Учители от втори гимназиален етап на средната образователна степен	Брой проведени обучения за предвидената целева група Брой успешно преминали обученията	МОН и партньори на МОН	Текущо	<u>МОН</u> Проведено 1 методическо обучение за 4 целеви групи, като са обучени 112 учители. <u>КФН</u> Реализирана програма „Небанковият финансов сектор в България“, в партньорство с МОН и фондация „Атанас Буров“. Включени учители в програмата – 5.
4.	Провеждане на методически	Експертите по учебните предмети в МОН чрез	Учители, директори на	Брой реализирани методически срещи	МОН	Веднъж годишно	<u>МОН</u>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	срещи по учебни предмети преди началото на учебната година с учители, директори на училища и експерти от РУО.	методическите срещи да информират учителите, директорите на училища и експертите от РУО за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Възможностите за използване на избираемите и факултативните учебни часове за учебни предмети с фокус повишаване на финансовата грамотност. ✓ Образователните ресурси (в това число и в електронен вариант) по учебните предмети с фокус повишаване на финансовата грамотност. 	училища и експерти от РУО				Проведени 14 методически срещи по 14 общообразователни учебни предмета, като 392 учители, директори или експерти от РУО са участвали в тях.
5.	Разработване на онлайн образователна програма по финансова	Програмата ще бъде полезна в условията на интензивна цифровизация на учебния процес.	Ученици, преподаватели	Брой използвани програми и проведени обучения Брой обучени по онлайн програмата	МОН с участието на неправителствения сектор	2022 г.	<u>МОН</u> В процес на изпълнение е „Дигитална раница“ - с електронни ресурси по всички учебни предмети, в това число

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	грамотност за ученици						и тези по теми от финансовата грамотност. <u>КФН</u> През 2022 г. програмата „Небанковият финансов сектор“ е проведена онлайн. Обучени ученици – 21 Обучени учители – 5
6.	Създаване и периодична актуализация на цифровите учебни ресурси по финансова грамотност и на ресурси във формат на смесено обучение	Преглед на съществуващи ресурси в организациите от междуведомствената работна група.	Ученици, студенти	Изготвена селекция на ресурси. Структуриране на теми, които ресурсите обезпечават	МОН с участието на неправителствения сектор	Текущо	<u>МОН</u> По отношение на разработването на онлайн образователна програма по финансова грамотност за ученици МОН са в процес на изграждане на „Дигитална раница“, включваща електронни ресурси по всички учебни предмети, в това число и тези по теми от финансовата грамотност. МОН разполага с електронна библиотека на учителите за споделяне на електронно учебно съдържание и ресурси, която се допълва и обогатява ежедневно. https://e-learn.mon.bg

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
7.	Актуализиране на учебните планове на специалностите от направление 3.8 „Икономика“	<ul style="list-style-type: none"> Изучаване на дисциплини, даващи базисни знания по финанси и финансова грамотност в специалности от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ Чуждоезиково обучение (изучаване на дисциплина „Бизнес английски“) за специалности от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ 	Студенти, преподаватели	Актуализирани учебни планове	Висши училища	Текущо	<p><u>МОН</u>⁵</p> <p>- Актуализирани са общо 312 дисциплини в 20 висши училища (в т.ч. задължителни, избираеми и факултативни);</p> <p>- Във всички висши училища е застъпено чуждоезиковото обучение, като в определени случаи изучаването на специализиран английски е задължително. Предлагат се и учебни програми, в които обучението е изцяло на английски език.</p> <p><u>УНСС</u></p> <p>През учебната 2021/2022 година в УНСС са приети нови учебни планове в направление 3.8 Икономика, валидни от учебната 2022/2023 година, като за всички специалности са включени две задължителни дисциплини „Основи на финансите“ и „Корпоративни финанси“, с което ще се допринесе за повишаването на</p>

⁵ Обобщената информация е изготвена въз основа на получени данни от 33 висши училища.

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							финансовата грамотност на студентите, обучавани в УНСС.
8.	Актуализиране на учебните планове на специалностите в направленията от област „Социални, стопански и правни науки“, различни от направление 3.8 „Икономика“	Включване на задължителни или факултативни дисциплини, чието изучаване осигурява базисни знания в сферата на финансите и финансовата грамотност.	Студенти, преподаватели	Актуализирани учебни планове	Висши училища	Текущо	<p><u>МОН</u> Такива дисциплини се изучават във всички направления от „Социални, стопански и правни науки“. Общият им брой в 24 висши училища е 262 (в т.ч. задължителни, избираеми и факултативни).</p> <p><u>УНСС</u> През учебната 2021/2022 година в УНСС са приети нови учебни планове в направление 3.7 Администрация и управление, валидни от учебната 2022/2023 година, като за всички специалности е включена една задължителна дисциплина „Финанси“, с което ще се допринесе за повишаването на финансовата грамотност на студентите, обучавани в УНСС.</p>
9.	Развитие на научно-изследователск	<ul style="list-style-type: none"> Участие на студентите от икономическите 	Преподаватели във висшите	Брой проведени изследвания.	Висши училища	Текущо	<p><u>МОН</u> - Участие на студенти в семинари, научни сесии,</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	ата дейност в областта на финансовата грамотност във висшите училища	висши училища в научно-изследователската дейност в областта на финансова грамотност.	училища, студенти и други	Създаден научноизследователски център.			<p>майсторски класове, (научно-практически) конференции, между-университетски състезания и други форуми (например Финансов иновационен лагер – Икономически университет – Варна, и Финансова академия – Висше училище по застраховане и финанси – София);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участие на студенти в бизнес пътувания, (национални и международни) научно-изследователски проекти и изследователски екипа; - Подготовка на проектни задания по академични дисциплини в сферата на финансите и финансовата грамотност; - Формиране на финансова грамотност у студентите чрез включване на конкретни дисциплини в учебните планове и програми, работа по конкретни казуси и др.; - Провеждане на курсове за индивидуална подготовка,

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>допълваща основното обучение;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Осигуряване провеждането на практики и стажове чрез кариерните центрове към висшите училища; - Създадени са и действат различни лаборатории, институти, центрове и клубове, свързани с финансовата грамотност (например Лаборатория за мултидисциплинарни иновации и обществени предизвикателства в Черно море (IBack Sea Multidisciplinary Innovation Laboratory towards social challenges – BS MILab) и Дигитализирана лаборатория за иновации, предприемачество и дигитални компетенции към Бургаския свободен университет, 3. Лаборатория по финанси и банково дело в платформата ResearchGate (Finance and banking Lab) и научни лаборатория „Делтасток“ и „Григор Начович“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, Научно-

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
		-----					<p>изследователски институт към Висшето училище по мениджмънт – Варна, студентски „Бизнес клуб“, „Образователен и консултантски център по бизнес анализи и предприемачество“ и „Център по регионално развитие“ към Тракийски университет – Стара Загора, клуб „Млад предприемач“ към Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас и др.);</p> <p>- Обмен на информация и опит с партньорски университети с цел усвояване на знания в областта на финансовата грамотност (например между Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и BI Norwegian Business School);</p> <p>- Публикационна дейност.</p> <p>-----</p> <p>Обмисля се създаването на научно-изследователски център</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
		<ul style="list-style-type: none"> Създаване на научноизследователски център за изследване на финансова грамотност. 					за изследване на финансовата грамотност в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“.
10.	Проследяване на иновативните практики при усвояване на знанията в областта на финансовата грамотност	Проследяването на иновативните практики при усвояване на знанията в областта на финансовата грамотност ще предостави възможност за усъвършенстването на прилаганите практики в страната.	Всички целеви групи	Проследени иновативни практики	МРГФГ	Текущо	<p><u>МОН</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Издаване на учебници и учебни помагала, организиране на дискусии, привличане на лектори от бизнеса, работа по реални казуси от практиката, внедряване на оптимизационен софтуер, симулации и симулационно моделиране. - Иновации, свързани с разработването на нови учебни планове и програми, в т. ч. в рамките на алиансите от „Европейски университети“. - Включване на дисциплини, свързани с финансовата грамотност в учебните планове и програми на специалности от други области на висшето образование (в т.ч. от областта на педагогиката и медицината). - През 2022 г. В Пловдивския университет „Паисий

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>Хилендарски“ по научно-изследователския проект „Интегриран експериментален подход за изследване на сътрудничеството между висшите училища и бизнес организациите“ е създадена функционираща система в университетското пространство, която предлага на студентите от Факултета по икономически и социални науки възможност за устойчивост и адаптивност към връзката наука-бизнес-образование, повишава мотивацията им за учене, участие в стажове и възможности за практика в реална бизнес среда. Един от модулите на системата е свързан с организиране на обучения (от и за студенти) в областта на финансовата грамотност.</p> <p>- Проект „Повишаване на финансовата грамотност и икономическата култура на ученици 5-10 клас в българските училища“, изпълняван от Стопанска</p>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.</p> <p>- На 25.06.2022 г. Висшето училище по застраховане и финанси – София съвместно с Българската финтех асоциация организира специален курс по въведение във финтех сектора</p> <p>Целта на курса е интерактивно обучение на студентите в областта на банковата индустрия и финансовите пазари, регулациите във финтех, детайли относно блокчейн, криптовалутите, въвеждането на дигитално евро, изкуственият интелект и машинното самообучение и др.</p>

1.4 Изпълнение на дейностите по Приоритет 4: Повишаване на финансовата грамотност и стимулиране на финансовото включване на уязвими и други групи в обществото

Повишаването на финансовите знания и умения на населението е крайно необходимо, особено за лицата от групите в неравностойно положение. Това е съществено предизвикателство, т.к. тези целеви групи се характеризират с нехомогенност – състоят се от лица със специфични потребности по отношение на финансовото обучение, обуславящи се от различията по пол, възраст, социален и икономически статус, образование и местоживееене. Необходимо е създаването на образователни продукти, които да са съобразени със спецификите на целевите групи и инициране на програми, чрез които да се провеждат обучения. Нужно е също така повишаване на информираността сред тези групи за възможностите за обучение, като и за ползите и ефекта от такова обучение. За да се осигури ефективност на инициативите е от съществено значение участието на държавните институции, които работят със съответните целеви групи.

Министерство на труда и социалната политика (МТСП), Агенция по заетостта (АЗ)

През 2022 г. 160 581 лица са информирани и консултирани относно възможности за повишаване на финансовата грамотност чрез обучения, финансирани по Национален план за действие по заетостта за 2022 г. (НПДЗ 2022 г.), и възможности за електронни обучения за придобиване на компетенции в областта на финансовата грамотност в Националната система за оценка на компетенциите *My Competence*⁶.

През отчетния период са разработени и внедрени е-обучения „Финанси за нефинансисти“, „Финансово и правно проучване като инструмент за минимизиране на риска“, „Управление в условията на криза“. Проведени са обучения на безработни лица по професии от професионални направления „Финанси, банково и застрахователно дело“ и „Счетоводство и данъчно облагане“, както и по професии от други професионални направления, съдържащи модули с финансова насоченост.

Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

През 2022 г. на сайта на БАЛИП бе обособена активна секция „Кариери“: <https://balip.com/karieri/>. Предоставена е възможност на членовете на БАЛИП да публикуват свободните позиции в дружествата си на сайта на Асоциацията като допълнителен канал за комуникация. Създаден е единен хъб със свободни позиции в бранша.

Проведено е обучение по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и правилника по прилагането му. Обучението е организирано от БАЛИП и е бесплатно за членовете ѝ.

В сътрудничество с БАУД е проведен курс за брокери и инвестиционни консултанти (ИК). Обучението е било основно в дистанционна форма, като имало и присъствени занятия. В курса са били записани 32 участници, от които 19 за курса за ИК и 13 за курса за брокери. След записалите се на курса са били служители на членове на двете асоциации, представители на банки и пенсионни фондове, както и други участници.

⁶ <https://mycompetence.bg/>

Проведено е обучение на Блумбърг за членове на БАЛИП на тема за пазарната волатилност и актуалните метрики за анализ.

През м. юни 2022 г. са проведени уебинар и обучение, организирано от Центъра за превенция и противодействие на изпирането на пари (ЦППИП), на тема „Мерки срещу изпирането на пари – актуални тенденции и практически решения“. През м. октомври 2022 г. се проведе онлайн обучение за БАЛИП и БАУД на същата тема, но свързано с дейността на инвестиционните посредници и управляващите дружества“, организирано от АЛСАС.

Проведено е сертифициращо обучение за лицата по чл. 65, ал. 1 от Наредба № 38 (брокери, инвестиционни консултанти и лица, които предлагат финансови инструменти на клиенти), като обучението е подходящо и за управителите, изпълнителните членове на управителния орган и прокуристите на ИП. Предвижда се обучението да се провежда ежегодно.

През м. ноември 2022 г. се проведе изпитна сесия на КФН за придобиване на право за извършване на дейност като брокер на финансови инструменти и инвестиционен консултант. Преди изпита е проведен разширен пробен изпит, организиран от БАЛИП и БАУД.

Проведено е било обучение относно оповестяване на информация за климата - United Nations Sustainable Stock Exchange Initiative (UN SSE), International Finance Corporation by World Bank Group (IFC) и CDP, със съдействието на БФБ АД и в сътрудничество с Център за устойчиви финанси и енергетика, и организиран безплатен уебинар на тема: Оповестяване на информация за климата и общ преглед на препоръките на Работната група за оповестяване на финансови въпроси, свързани с климата TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures).

През м. декември 2022 г. е проведено обучение от партньорите на БАЛИП от ЦППИП за експерти в областта на противодействието и превенцията на изпирането на пари.

Приоритет 4: Повишаване на финансовата грамотност и стимулиране на финансовото включване на уязвими и други групи от обществото

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
1.	Информирание на търсещите работа лица ⁷ относно възможностите за повишаване на тяхната финансова грамотност	Популяризиране на възможностите за повишаване на финансовата грамотност и информирание на търсещите работа лица за предлаганите от МТСП специфични обучения и е-обучения за придобиване на компетенции в областта на финансовата грамотност	Всички търсещи работа лица, в т.ч. лица от групи в неравностойно положение на пазара на труда, заети лица с основно и по-ниско образование и ниски доходи и др.	Брой информирани и консултирани лица относно възможности за повишаване на финансовата грамотност	МТСП, АЗ	Текущо	<p><u>МТСП:</u> 160 581 информирани и консултирани лица относно възможности за повишаване на финансовата грамотност чрез обучения, финансирани по НПДЗ 2022 г., и възможности за е-обучения за придобиване на компетенции в областта на финансовата грамотност в системата My Competence.</p> <p><u>БАЛИП</u> На сайта на БАЛИП бе обособена активна секция „Кариери“: https://balip.com/karieri/</p> <p>Предоставена е възможност на членовете на БАЛИП да публикуват свободните</p>

⁷ Търсещи работа лица съгласно Закона за насърчаване на заетостта са: 1. безработни; 2. заети; 3. учащи се, които желаят да работят през свободното си от учене време; 4. лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България, лица, получаващи професионална пенсия за ранно пенсиониране по чл. 168 от Кодекса за социално осигуряване, пенсия за старост в друга държава или пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а от Кодекса за социално осигуряване, които не работят.

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							позиции в дружествата си на сайта на Асоциацията като допълнителен канал за комуникация. Създаден е единен хъб със свободни позиции в бранша.
2.	Предоставяне на възможност за е-обучение, повишаващо финансовата грамотност	Разработване и внедряване във виртуална среда на е-инструмент за оценка/самооценка на компетенции и е-обучение за придобиване на компетенции в областта на финансовата грамотност в Националната система за оценка на компетенциите „My Competence“	Всички търсещи работа лица, в т.ч. лица от групи в неравностойно положение на пазара на труда, заети лица с основно и пониско образование и ниски доходи и др.	Разработени и внедрени е-инструмент за оценка/самооценка на компетенции и е-обучение за придобиване на компетенции Брой лица, включени в е-обучение, допринасящо за повишаване на финансовата грамотност	МТСП, АЗ	2022 г. 2023 – 2025 г.	<u>МТСП</u> : Разработени и внедрени е-обучения „Финанси за нефинансисти“, „Финансово и правно проучване като инструмент за минимизиране на риска“, „Управление в условията на криза“ <u>МТСП</u> 56 лица, включени в е-обучение, от тях: - 34 лица в обучение „Финанси за нефинансисти“ - 14 лица в обучение „Финансово и правно проучване като инструмент за минимизиране на риска“ - 8 лица в обучение „Управление в условията на криза“
3.	Насърчаване на включването на	Включване на безработни лица в	Безработни лица,	Брой безработни лица, включени в	МТСП, АЗ	Ежегодно съгласно	<u>МТСП</u>

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
	безработни лица в специфични обучения в областта на финансите	обучения за придобиване на квалификация по професии от професионални направления „Финанси, банково и застрахователно дело“ и „Счетоводство и данъчно облагане“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение	регистрирани в дирекции „Бюро по труда“, в т.ч. лица от групи в неравностойно положение на пазара на труда	обучения за придобиване на квалификация по професии от професионални направления „Финанси, банково и застрахователно дело“ и „Счетоводство и данъчно облагане“		Националния план за заетостта за съответната година	507 включени в обучение безработни лица по професии от професионални направления „Финанси, банково и застрахователно дело“ и „Счетоводство и данъчно облагане“ 1176 включени в обучение безработни лица по професии от други професионални направления, съдържащи модули с финансова насоченост
4.	Обучения и семинари за различни групи с цел предоставяне на информация за законодателната рамка и нови бизнес практики във финансовия сектор	Обученията и семинарите ще допринесат за предоставяне на информация за промени в законодателната рамка и нови бизнес практики във финансовия сектор	Всички целеви групи	Брой обучения и обучени.	КФН, браншовите асоциации и други институции и организации	Текущо	<u>БАЛИП</u> - проведено обучение по прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и правилника по прилагането му; - проведен курс за брокери и инвестиционни консултанти (ИК); - проведено обучение на Блумбърг за членове на БАЛИП на тема за пазарната волатилност и актуалните метрики за анализ; - проведени уебинар и обучения на тема „Мерки срещу изпирането на пари - актуални

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							<p>тенденции и практически решения“;</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведено сертифициращо обучение за лицата по чл. 65, ал. 1 от Наредба № 38 (брокери, инвестиционни консултанти и лица, които предлагат финансови инструменти на клиенти); - проведена изпитна сесия на КФН за придобиване на право за извършване на дейност като брокер на финансови инструменти и инвестиционен консултант, като преди изпита е проведен разширен пробен изпит, организиран от БАЛИП и БАУД; - организиран безплатен уебинар на тема „Оповестяване на информация за климата и общ преглед на препоръките на Работната група за оповестяване на финансови въпроси, свързани с климата“; - проведено обучение от партньорите на БАЛИП от ЦППИП за експерти в областта на противодействието и

№	Мярка	Допълнителна информация	Целеви групи	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции и организации	График за изпълнение	Изпълнение (2022 г.)
							превенцията на изпирането на пари.

2. Изпълнение на дейности по повишаване на финансовата грамотност на населението, извън дейностите, залегнали в Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на Република България, за 2022 г.

Министерство на икономиката и индустрията (МИИ)

Подобряването на ефективността на политиките в подкрепа на малките и средните предприятия и създаването на по-благоприятна среда за растеж на предприятията, опериращи в България, са сред основните приоритети на Министерство на икономиката и индустрията. МИИ отчита необходимостта на бизнеса и стартиращите предприемачи от бърз достъп до информация за бизнес средата. В тази връзка, МИИ актуализира „Бизнес наръчник за малките и средните предприятия“, който е публикуван на страницата на Министерство на икономиката и индустрията на български и на английски език. Наръчникът цели да насърчи стартирането на бизнес, да повиши осведомеността на предприемачите по отношение на съществуващите регулаторни изисквания и да ги улесни в прилагането на ежедневни бизнес операции.

За целите на проекта бяха проведени интервюта и задълбочено проучване с фокус върху малките и средните предприятия (МСП), за да се идентифицират най-проблематичните и сложни разпоредби от националното законодателство. Резултатите от проучването залегнаха в работата по разработването на Бизнес наръчника за МСП, който съдържа практически насоки за различни бизнес ситуации, групирани съгласно жизнения цикъл на предприятията на български и на английски език.

Бизнес наръчникът за МСП съдържа набор от описания на над 120 режима, представляващи предизвикателство за МСП. Те включват областите: стартиране на бизнес, административно управление, финансови и счетоводни операции, достъп до финансиране, търговски дейности, защита на лични данни, участие в процедури по ЗОП, научна и развойна дейност, промяна в структурата на бизнеса, прекратяване на дейността. В Бизнес наръчника за МСП са интегрирани множество препратки към други институции, програми за финансиране и образци на документи с цел да се повиши достъпа до информация и облекчи достъп до алтернативни източници на финансиране на бизнеса.

В областта на финансовата грамотност, Бизнес наръчникът за МСП предоставя информация на предприемачи, управители на предприятия, служители и заинтересовани страни за държавни помощи, финансиране от банки, национални и европейски програми за финансиране на бизнеса, и други. (<https://www.mi.government.bg/politiki-i-strategii/biznes-narachnik-za-msp/biznes-operatsii/finansirane/>)

Общ брой посещения на Бизнес наръчника на интернет страницата на МИ към 2022 г.: 7000 броя.

Фонд за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ)

С цел повишаване на информираността на обществеността за системата за гарантиране на влоговете в банките, през 2022 г. ФГВБ продължи да предоставя навременна и точна информация, на популярен език, за основните характеристики на гарантирането на влоговете,

като бяха изпълнени всички дейности, заложи в документа. Използвани са различни комуникационни канали:

- интернет страницата на Фонда продължава да бъде основен комуникационен канал, по-специално информацията в основните подсекции на секцията „За вложителите“ - <https://www.dif.bg/bg/za-vlojitelite>, и секцията „Често задавани въпроси“.
- през февруари 2022 г. ФГВБ предостави на банките – членки на системата за гарантиране на влоговете, актуализираната си брошура „Въпроси и отговори за гарантирането на влоговете“, издание 2022 г. Електронните файлове на брошурата на български и на английски език са публикувани на интернет страниците на ФГВБ и на банките, а печатното издание на български език се разпространява чрез клоновата им мрежа.
- по повод на Световния ден на спестовността – 31 октомври, беше организирана едноседмична банер кампания на ФГВБ за интернет. Интернет страницата на един от най-големите ежедневници публикува в продължение на седем дни банер на ФГВБ и брендирана с банери на Фонда статия за размера и обхвата на гаранцията по влоговете в банките, която имаше над 24 хил. прегледа за периода на кампанията (31.10.-06.11.2022 г.). В рамките на кампанията отново е промотиран онлайн тестът на ФГВБ за гарантирането на влоговете, качен през октомври 2021 г. на интернет страницата на Фонда. Световният ден на спестовността беше отбелязан за четвърта поредна година.

Комисия за финансов надзор (КФН)

През 2022 г. КФН, в партньорство с Министерството на образованието и науката (МОН) и фондация „Атанас Буров“, организира и проведе 20-тото издание на образователната програма за ученици „Небанковият финансов сектор в България“. Програмата се провежда за трета поредна година онлайн, като в нея се включиха 21 ученици от професионални училища с икономически, математически и финансов профил от градовете Благоевград, Горна Оряховица, Варна, Кюстендил, Пловдив, София, Бургас, Стара Загора, Велико Търново, Шумен, Гоце Делчев, Сливен, Смолян, Монтана, Силистра, Петрич, Кърджали, Русе, Варна, Ямбол и Дряново, както и петима учители. Във всяко издание на програмата, освен запознаване на участниците с трите небанкови сектора - *застрахователен, осигурителен и капиталов*, се отразяват и нововъведенията в небанковата финансова сфера, като новите теми в това издание включваха Мерки срещу прането на пари и финансирането на тероризма; ESG инвеститорите и Зелената сделка; Киберсигурност и криптовалюти. Лекторите, експерти на КФН и от бизнеса, са представили балансирано съдържание между онлайн базирани презентации и виртуални интеракции. По време на програмата учителите усвояват знания за подпомагане на учебния процес. Наличната на сайтовете на КФН информация също може да служи за обогатяване на преподавания учебен материал.

През 2022 г. КФН стартира инициативата „Супер силата на младия инвеститор“, като са проведени три образователни лекции за света на инвестициите, новите технологии и интегрираните финансови решения. В пилотните събития се включиха близо 200 ученика (11-12 клас) от Националната финансово-стопанска гимназия, Националната търговско-банкова гимназия и Националната природо-математическа гимназия.

През 2022 г. продължи популяризирането на дигиталната кампания „Инвестирай безопасно“, насочена към защита на потребителите от нелицензирани ИП⁸, като по повод Световната седмица на парите (21-27 март) бяха реализирани 8 онлайн лекции–събития, под надслов „Сигурност на инвестициите в дигиталния свят“. В нея взеха участие 204 студента от водещи университета⁹ в страната и получиха първоначална подготовка за срещата им със света на капиталовите пазари, оперирането на фондовата борса и безопасното инвестиране. Инициативата бе реализирана в партньорство с Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП) и Фонда за компенсирание на инвеститорите (ФКИ).

Кампанията има специално разработен сайт, достъпен както на български, така и на английски език и присъства в социалните канали *YouTube* и *LinkedIn*, като достига до голям брой онлайн потребители и привлича вниманието им към въпросите, които трябва да си зададат или към ситуациите, в които биха могли да попаднат, вземайки решението да станат инвеститори.

КФН представи серия от видео послания с инвестиционни съвети по Bloomberg (bloombergtv.bg) и направи обучения по финансова грамотност за младите по Vgonair.

През отчетния период КФН са взели участие в Световната седмица на парите (21 – 27 март’2022) с национален координатор JAB; онлайн събитие „Сигурност на инвестициите в дигиталния свят“ (21 март – 14 април’2022); уебинар „Сигурност на дигиталните финанси: Плащай безопасно в интернет!“ и в журито на конкурса за най-малките на тема „Моят бизнес“. Направили са представяне на *Innovation Hub* по време на събитието „From Zero To Fintech“, организирано от Българска финтех асоциация.

КФН поддържа сайтовете „Инвестирай безопасно - [#Инвестирай безопасно - Комисия за финансов надзор \(fsc.bg\)](https://www.fsc.bg) и „Твоите финанси“ - [Твоите финанси \(tvoitefinansi.bg\)](http://tvoitefinansi.bg), като сайтът „Твоите финанси“ е с обновено съдържание – публикувани са 3 видеоклипа, относно правата на застраховано лице, осигурено лице и акционер:

- [Права на застрахованото лице – Твоите финанси \(tvoitefinansi.bg\)](http://tvoitefinansi.bg)
- [Права на осигуреното лице – Твоите финанси \(tvoitefinansi.bg\)](http://tvoitefinansi.bg)
- [Права на акционера – Твоите финанси \(tvoitefinansi.bg\)](http://tvoitefinansi.bg)

Национална агенция за приходите (НАП)

През настоящия отчетен период Националната агенция за приходите публикува на официалните си страници в социалните мрежи *Facebook* и *LinkedIn* информационни материали за Портала за цифрови обучения на ЕС (<https://europa.eu/taxedu>), разработен в рамките на програма „Фискалис“¹⁰. За постовете са използвани част от визуализациите (в оригинал и преведени на български език) от изготвения пакет за проведената през предходния отчетен период (февруари 2021 г. – февруари 2022 г.) кампания, в рамките на която всички страни-членки на Европейския съюз и Европейската комисия направиха синхронни публикации по график, които НАП отчете в Годишния отчет за 2021 г. към НСФГРБ. Текстове за някои от постовете са създадени допълнително, като са адаптирани за българската аудитория:

⁸ Дават се основни насоки как потребителите да различават законните от недобросъвестните инвестиционни посредници.

⁹ УНСС, Стопанският факултет на СУ, ИУ-Варна, ВУЗФ, Стопанска академия – Свищов, Бургаски Свободен Университет, Шуменски университет и Югозападен Университет.

¹⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/national-authorities/fiscalis-programme_en

- <https://www.facebook.com/295068863937026/posts/pfbid02ywARta8eBzx8VVH5F8knHFJcGVRyWCnvNXcYJovPtaD4jSsEyCjtmXgVsqdGgWv6l/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/295068863937026/posts/pfbid0j4C43y5YpUKHy4gRorMH9kyJVyNz1MwisQPtMrPpkg5QzcQkzbdnYTPvCoq33Kl/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/295068863937026/posts/pfbid02TfB3mskQwMJkJKWkgKzRda5ij93ju68qhSBXt1p48YrJx8UqhT5CPEbjsUfiJzYBbl/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=152272983972720&set=pb.100075700587823.-2207520000.&type=3>
- <https://www.facebook.com/295068863937026/posts/pfbid0LhkbjD218cRUNH7DBtPov3wW7Yrzt8mbvemrLQM5LCizZEQRgkWAT2G7NskHeUtl/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/100075700587823/posts/pfbid02SYxYghxw4Augin6mb17P2Vi3NLyKwVo1YmZ64E9eM8XhwUqSiyKFjsa861n4qAdUl/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/100075700587823/posts/pfbid0Sgbzx7hKUT9eeixLy9bkmLsp8a7NnASxa771iD8CQ4HmprT1dLwNZmojRzkTuUJSI/?app=fbl>
- <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=158207620045923&set=pb.100075700587823.-2207520000.&type=3>
- <https://www.facebook.com/photo?fbid=208795914987093&set=a.152274100639275>
- <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7022228517002063873>

Целта е продължаващо популяризиране на съдържанието в Портала за цифрови обучения на ЕС с финансови теми сред децата, тийнейджърите, младите хора и учителите у нас.

Джуниър Ачийвмънт България (JAB)

През отчетния период JAB са провели образователна дейност в училищата, включваща над 623 ученици (от 24 класа) на територията на цялата страна преминали през образователна програма „Практични финанси“; 24 учители, преподаващи учебното съдържание на програмата; предоставени учебни материали на хартиен и електронен носител; 13 учители преминали обучение за присъждане на квалификационен кредит по сертифицирана програма към Информационен регистър на одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти (ИРОПК).

Взето е участие в Националното състезание „Практични финанси“ 2022 г., част от календара на Националните състезания и олимпиадите на Министерството на образованието и науката.

Организирана доброволческа подкрепа с експерти от практиката, ангажирани в различни образователни дейности и формати в и извън формалното образование - уебинари и гост-лектори за създаване на образователни видео-материали, както и в ролята на ментори на ученически екипи.

Реализирани уебинари, достъпни за широката аудитория, по темите:

- Изгради бъдещето си. Отнасяй се умно към парите (104 ученици, 26 учители, 12 родители, 314 гледания във FB stream)
- Личен инвестиционен план и стратегии за инвестиране (66 ученици, 19 учители, 11 студенти, 8 родители)
- Кръгова икономика и лични финанси (65 ученици, 26 учители)

Образователен проект „Знания, които променят живота“ – LifeChanger 7, 2021 – 2022 г., създаден и реализиращ се за 7-ма поредна година в партньорство и с подкрепата на MetLife Bulgaria. Целта на проекта е утвърждаването на предприемаческото поведение и финансовата грамотност на младежите в страната. Той съчетава обучението по предприемачество (по модела на програма „Учебна компания“ като призната за най-добра практика от Европейската комисия) и финансова грамотност (базирано на програма „Разумни финанси“).

През отчетният период е проведена и образователна програма „Разумни финанси“¹¹. През програмата са преминали над 240 ученици (от 12 класа) и има над 940 достигнати участници. Над 8 доброволци са включени в различни образователни интервенции като лектори, ментори и жури; пет учебни компании (над 20 ученици) са получили индивидуална менторска подкрепа за развиване на своята идея за създаване на собствен бизнес; една отличена „Учебна компания“, по време на Младежкия бизнес форум „Изгряващи звезди“ със специална награда за „Социални иновации“; два проведени образователни уебинара, на теми „Ползи от застраховането: Как да избира подходящата за нас застраховка“ и „Спестяване и инвестиране: Как да постигнем своите краткосрочни и дългосрочни финансови цели“. Записани видеа по темите:

- Разумно харчене:
https://www.youtube.com/watch?v=LpGUkL34hR4&list=PLIBuTaIGNbf9Y_5ZLzRBVnQDYN0I71xF&index=10
- Семейен бюджет:
https://www.youtube.com/watch?v=daig00Wj7Dw&list=PLIBuTaIGNbf9Y_5ZLzRBVnQDYN0I71xF&index=11
- Ефективно спестяване:
https://www.youtube.com/watch?v=IV5N9cOsoCk&list=PLIBuTaIGNbf9Y_5ZLzRBVnQDYN0I71xF&index=12

За седма поредна година JAB е национален координатор на Световната седмица на парите, като в националните инициативи са участвали Министерство на финансите, Министерство на образованието, Комисия за финансов надзор, ОИСП/INFE, Икономически университет – Варна, Бургаски свободен университет, Българска фондова борса, 21 медии, 7 финансови институции, 52 000 директно достигнатите младежи и възрастни, 11 356 ученици (от 115 училища) участвалите, чрез инициативи, организирани на училищно ниво.

Асоциация на банките в България (АББ)

И през изминалата година банките продължават да извършват инициативи в областта на финансовата грамотност, които се отличават с регулярност и устойчивост и са неизменна част от дейността на банките и тяхната реализация е заложена в бюджетите на банките. Изминалата

¹¹ Съдържанието на програмата „Разумни финанси“ се базира на програмите JA Personal Finance®, JA Economics for Success®, JA Personal Economics®, JA Economics® и е адаптирано от екипа на JA Bulgaria, негови външни експерти и финансови консултанти

година се характеризира с възстановяване от пандемията от Ковид-19, което позволи увеличаване на социалните активности, в това число тези, насочени към повишаване на финансовата грамотност. На база на получена от банки информация за реализираните от тях инициативи в областта на финансовата грамотност през 2022 г., по-долу сме отбелязали конкретни примери, посочени от наши членове.

Една банка отбелязва, че през 2022 г. в проведените от нея дейности за повишаване на финансовата грамотност са взели участие над 6 000 ученика от прогимназиални и гимназиални класове по теми, свързани с личния бюджет, управлението на парите и основни банкови продукти /кредити, депозити, кредитни и дебитни карти, безконтактни плащания, онлайн банкиране/. Учениците, които са участвали в тези активности, са получили учебни и образователни пособия, помагала, наръчници. Тази банка е реализирала през 2022 г. проект, с партньорство с Mastercard и с менторската подкрепа на Асоциация Родители и Digital Kids дигитален проект за ранно детско финансово образование, достъпен за всички родители и деца на възраст от 6 до 18 години – Ninjiro. Ninjiro е приложение във вайбър среда и представлява дигитално решение за съвместна игра за родители и деца, която тренира финансовата грамотност и насърчава социалната отговорност. В играта се задават задачи, прави се отчет на постиженията на детето и възнаграждаване с платежни точки. Децата могат сами да избират в какво да инвестират изкараните пари чрез приложението. Предвижда се натрупаните точки да могат да се използват, не само за реално закупуване на ваучери от Ozone и eMAG, но и да бъдат инвестирани в различни каузи, като например, засаждане на дърво, подкрепа на пчелен кошер.

Друга банка насочва усилия през изминалата година, в сътрудничество с университети и професионални училища, като например, участие в съвместни студентски програми /Софийски университет, SoftUni/ и дългосрочно партньорство със специализирани училища /НТБГ/, където специалисти от банката споделят практически опит. Банката споделя, също така, активно включване с лектори в програмата на Finance Academy, която представлява образователна платформа, която цели повишаване на нивото на финансовата грамотност с фокус върху предприемаческата екосистема. Банката насочва голяма част от усилията си към стимулиране на предприемачеството, като например, партньорство с Endeavor България при реализация на програмата за растеж Dare to Scale, чиято основна цел е подпомагане на предприемачи, преминали през ранната фаза на развитие на своя бизнес и са в чувствителния етап на растеж, в който имат необходимост от менторска подкрепа и знания с добавена стойност. През 2022г. банката подкрепя инициативи, свързани с развитието на социалното предприемачество. За отбелязване на 30-годишния си юбилей създава изцяло дигитална инициатива за насърчване на интересни идеи, свързани със социалното предприемачество, като надграждане на активните действия в сферите на образованието, опазването на околната среда и популяризиране на иновациите и ускорената дигитализация, като е осигурено безвъзмездно финансиране на 3 проекта в сферите на „Образование“, „Дигитални иновации“ и „Зелени проекти“ в размер на 30 000 лв.

Инициативи, в които банките активно се включват, са такива, свързани с повишаване на финансовата грамотност на ученици от гимназиални класове и студенти. Продължава провеждането на инициативи с локална насоченост, като например, инициативи, насочени към опознаване на професията на родителите, работещи в банка /множество банки се включват към инициативата на българската мрежа на Глобалния договор на ООН „Гордея се с труда на моите родители“/.

Друга банка отбелязва участие в инициативата „Практични финанси“, реализирана съвместно с УНСС, чиято цел е да се създадат умения по основи по управление на лични финанси и

инвестиции, като се обясняват базови понятия, като ценни книжа, спестявания, спестовни планове, пенсионно осигуряване, застраховане с инвестиционен характер, инвестиции в недвижими имоти. През 2022г. е реализирано съвместно събитие с AIESEC, чиято цел е била запознаване на студентите с бизнес средата в България, както и работа със студенти по различни бизнес казуси. Отбелязано е провеждането на уебинар, на който се дискутират въпроси относно финансовите възможности в банковия сектор за социалните предприятия в България и финансовите инструменти, от които биха могли да се възползват предприемачите, за да развият устойчиво организациите си и да постигнат по-голям социален ефект. Банката е участвала активно в менторска програма за социални предприемачи Let's Go, където предприемачите се подпомагат в изготвянето на бизнес планове по теми като финансово и бизнес планиране и маркетинг. Посочено е провеждането на лекции със Съвета на жените в бизнеса в България с основни акценти, като финансови инструменти, видове риск при разработването на бизнес проекти, грешки и добри практики за устойчив бизнес и провеждане на диалози за финансова грамотност в рамките на серия от събития на Американския университет в България, където се акцентира върху това защо финансовата грамотност е важно житейско умение.

Имайки предвид посочените от банките дейности, които те са реализирали в областта на повишаването на финансовата грамотност през 2022 г., може да се обобщи, че те са свързани с теми, като 1.2 Доход, 2.3 Спестяване, 2.4 Инвестиране, 2.5 Дългосрочно планиране и увеличаване на активите, 2.6 Пенсионирание, 3.2 Предпазен механизъм за лична финансова сигурност, 3.3 Риск и печалба, 4.4 Финансови продукти и услуги, 4.7 Влияния от външни фактори от приложената Рамка за финансова компетентност на възрастни на България.

През 2022 г. АББ и нейните членове за поредна година участваха в кампанията „Европейски месец на киберсигурността“, организирана от Европол, Европейската банкова федерация и партньорски организации от частния и общественния сектор. Като резултат от кампанията, АББ и нейните членове оповестяват и разпространяват сред банковите клиенти анимирани и видео материали, в които се съдържа информация за най-често срещаните видове онлайн измами, идентифицирани от Европол и съвети за това, как клиентите да се предпазват от тях.

През 2022 г. АББ и нейните членове се включиха за осма поредна година в съвместна кампания с правоохранителните органи, насочена срещу схеми за изпиране на пари и набиране на „финансови мулета“. Като част от тази кампания, АББ и банките публикуват на Интернет страниците информационни материали, разработени на достъпен език, за схемите за набиране на финансови мулета, съвети за предпазване и предприемане на противодействия.

Въпреки продължаваща пандемична обстановка през първото тримесечие на 2022 г. членове на АББ се включиха в Световната седмица на парите, реализирана под егидата на JAB.

Българска фондова борса АД (БФБ)

През отчетния период БФБ проведе следните обучения:

- по инициатива на БФБ, Green Centre организира и проведе онлайн обучение на тема „ESG и банките: стратегии, регулации, възможности“, насочено към банковите служители от всички йерархични нива, с оглед на ангажиментите и възможностите, пред които са изправени във връзка с европейските регулации в областта на Устойчивите финанси. В обучението се включиха над 150 участника, а приходите от него бяха дарени на Център за настаняване на украински бежанци в гр. Варна. Обучението включваше следните лекции и презентации:

- Зелената сделка: предизвикателства и възможности пред банките
 - „InvestEU – Sustainability guarantee product“
 - „EBRD – партньор на финансовите институции в зеления преход“
 - „Устойчиви финанси и практики – „ING Bank“
 - „Стратегия на ББР 2021–2023 г.“
 - „Тенденции в нефинансовото отчитане и изискванията за одит“
 - „Пътят на декарбонизиране на банковия сектор през опита на Денкшат“
 - „ESG стратегия в практиката: опитът на УниКредит Булбанк“.
- съвместно обучение от Finance and Energy Centre, Българска фондова борса, United Nations Sustainable Stock Exchange Initiative (UN SSE) и IFC - International Finance Corporation на тема „Разкриване на информация за климата“. Обучението бе безплатно и сертифицирано от CPD (Continuing Professional Development) и бе предназначено за експертите, ангажирани с изготвянето на доклади за устойчивост. Участие взеха над 100 експерта от публичните и непублични български дружества, като от страна на БФБ бе осигурен симултанен превод.

Икономически университет – Варна

През 2022 г. в ИУ – Варна се проведеха следните събития в областта на финансовата грамотност:

- Участие в Световната седмица на парите - на 25.03.2022 г. в хибриден присъствен и онлайн формат се проведе състезанието „Финансов иновационен лагер“, организирано съвместно с JAB. Участие взеха 27 студенти, обучаващи се в различни специалности в ИУ – Варна, и 27 ученици от XI и XII клас, представящи училища от цялата страна. Участниците работиха съвместно в екипи от трима студенти и трима ученици. В рамките на лагера те решаваха казус на тема „Технологиите в помощ на нашите средства“, разработен от генералния спонсор на събитието CSOFT LTD. Повече информация за финансовия иновационен лагер може да бъде открита на следните линкове:

- <https://www.ue-varna.bg/bg/news/finansov-inovatsionen-lager-startira-v-iu-varna/1466>
- <https://www.ue-varna.bg/bg/news/uspeshno-priklyuchi-finansoviyat-inovatsionen-lager-za-studenti-i-uchenitsi-v-iu-varna/1485>

- Срещи и събития, организирани от студентския клуб „Финанси“ при едноименната катедра на ИУ – Варна. В периода между м. септември и м. декември 2022 г. клубът инициира и организира редица събития с представители на практиката и научната общност, които се превърнаха в среда за провеждането на активни дискусии в областта на финансите и инвестициите, съдействаха за получаването на много нови знания и разкриха пред студентите от Университета множество възможности за кариерна реализация. По-важните от тях са:

- решаване на казуси, разработени от Coca-Cola Europacific partners (м. октомври 2022 г.);
- посещение на място в офиса на KBC Shared Service Center – гр. Варна (м. април и м. ноември 2022 г.);
- посещение на място в 24/7 зоната за самообслужване на ПроКредит банк (м. ноември 2022 г.);

- дебат на тема „За и против присъединяването на България към еврозоната от 2024 г. (м. ноември 2022 г.);
- лекции и дискусии с представители на бизнеса - консултанти на Partners Group, висши мениджъри от ЕРА Недвижими имоти, лекция на г-н Николай Василев, среща с компанията C-Soft.

По-подробна информация за събитията на клуб „Финанси“ през отчетния период може да бъде открита на следните линкове:

- Новина в сайта на ИУ – Варна: <https://www.ue-varna.bg/bg/news/izklyuchitelno-uspeshen-semester-za-klub-finansi/1994>
- Фейсбук страница на клуб „Финанси“: <https://www.facebook.com/FinanceClubUE>

Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

Дейности, инициативи и събития, свързани с повишаване на финансовата грамотност и култура, организирани от членове на БАЛИП в периода м. февруари 2022 г. – м. февруари 2023г. включват:

- Видео материали достъпни в YouTube:

Онлайн обучителни семинари – 2 броя

Търговия на финансовите пазари (за начинаещи):

<https://www.youtube.com/watch?v=KmWPsguymIU>

Търговия на финансовите пазари (за напреднали):

<https://www.youtube.com/watch?v=ye2uYrjFIDs&t=4164s>

- Подкасти:

Подкаст БФБ – 21 видеа

<https://www.youtube.com/watch?v=CA47YYkDV7c&list=PLz0JJ8MVvknkn2RUHDimIZ5mMH49KiBEI>

Подкаст „Финансови пазари“ – 68 видеа

<https://www.youtube.com/watch?v=X8XfBeHiFNo&list=PLz0JJ8MVvknmq53ysHki4nBpwwuZChNK8>

- Кратки обучителни видеа – 196 видеа

<https://www.youtube.com/watch?v=PuvzftFwH4g&list=PLz0JJ8MVvknEhHNbVlzop2As8uJfZp8b>

- Блог материали – 14 статии - <https://blog.elana.net/>

Дейности в партньорство:

- Финансова симулация проведена по време на студентската конференция „Левчето“. Данните за симулацията могат да бъдат намерени тук - <https://levcheto.com/>
- Проведени съвместно с Комисията за финансов надзор обучения: По време на „Световна седмица на парите“ КФН организира онлайн събитието „Сигурност на инвестициите в дигиталния свят“ в партньорство с БАЛИП и ФКИ.

- Студентите от Висшето училище по застраховане и финанси придобиха нови знания в областта на капиталовия пазар и научиха как да инвестират безопасно. Разгледаните теми включваха: 1/ #ИнвестирайБезопасно през призмата на дигиталните комуникационни канали; 2/ Дигиталното поле на безопасното инвестиране; 3/ Как работи капиталовият пазар; 4/ Защита на инвеститорите.
- Проведени онлайн обучения (вебинари) за търговия на финансовите пазари: 1/ Първи стъпки на форекс пазара; 2/ Как да анализираме пазарните движения; 3/ Основни концепции на техническия анализ; 4/ Фигурите като инструмент на анализа; 5/ Как да търгуваме ефективно на финансовите пазари; 6/ Контролираният риск – ключът в търговията; 7/ Как да се предпазим от инфлацията; 8/ Търговия и анализ на ценовото движение; 9/ Сключване на сделки и работа с онлайн платформи за търговия; 10/ Инструменти за анализиране на акции; 11/ Управление на портфолио и риск мениджмънт; 12/ Стратегии за инвестиране.
- Проведени съвместни лекции за финансовите пазари с висши учебни заведения: 1/ Нов български университет; 2/ Софийски университет.
- Предоставени самоучители за свободно ползване за търговия на финансовите пазари под формата на: 1/ PDF ръководства; 2/ Видео уроци.

За периода от 01 март 2022 година - до 31 януари 2023 г. един от членовете на БАЛИП е провел обучения единствено за служителите си - семинари/вебинари, школи, академии, програми на сайтове за самооценка и самоучители, награди, стажове, споразумения с ВУЗ-ове и училища, участие в преподаване и академични изяви и други подобни инициативи, свързани с финансовото образование.

Има разработена секция „Обучение“ (<https://www.deltastock.com/bulgaria/education/learn-intro.asp>), качена на сайта си, с чиято помощ потребителите могат да се запознаят с основите на търговията с финансови инструменти и да получат по-задълбочени познания за важните елементи на успешната стратегия за търговия. Отделно дружеството предлага възможност за абонамент за дневни технически анализи при желание от страна на потребителите.

Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

През отчетния период БАДДПО и пенсионноосигурителните дружества, членовете на Асоциацията, продължават целенасочените си усилия за повишаване на финансовата грамотност на различни представители на обществото, като фокусът е върху учениците, студентите и осигурените лица. Инициативите се осъществяват, както самостоятелно от БАДДПО и дружествата, така и в сътрудничество с регулаторни и неправителствени организации като Комисията за финансов надзор, Министерството на образованието и науката, Джуниър Ачийвмънт България, Инициатива за финансова грамотност и други организации. Конкретните дейности са свързани с участие на представители на БАДДПО в семинари, отворени врати, подготовка на учебни помагала и друго образователно съдържание, в различни радио и телевизионни предавания и публикации в медии.

Пенсионноосигурителните дружества взеха участие в множество инициативи, свързани с финансовото ограмотяване и осигуряване на достъпност на съдържанието, част от които са описани по-долу:

- Осигурена бе подкрепа от Пенсионноосигурително дружество на информационната кампания „Нашето бъдеще“ за пенсионното осигуряване в България в полза на хората с тежка загуба на

слуха и зрението. В рамките на серия от видеа, допълнени със субтитри и озвучени с глас, кампанията разяснява на достъпен език най-важното за осигурителната система в страната, спестяванията за пенсия и правата на осигурените лица (budeshte.bg).

- За хора със зрителни проблеми – адаптиране на материали на теми Допълнително доброволно пенсионно осигуряване и Допълнително задължително пенсионно осигуряване на брайлов език. Целта е осигуряване на пълноценен достъп до информационни материали и повишаване на финансовата култура на хората със зрителни проблеми. Стартирана е социална инициатива в подкрепа на незрящи хора (allianz.bg).

- За глухата общност – подготвяне на образователно видео за допълнителното пенсионно осигуряване. В партньорство с фондация „Заслушай се“ ежегодно едно от пенсионноосигурителните дружества организира редица инициативи за повишаване на финансовата грамотност в глухата общност и осигуряване на обслужване на жестов език в реално време във всички офиси на компанията, както и на сайта на компанията.

- Наистина Жестов Език (deafinitelysign.bg)
- #За едно по-добро бъдеще - YouTube

- За деца в риск – в партньорство с БЧК бе организиран през септември 2022 г. образователен лагер за деца в риск. По време на едноседмичния лагер експерти на дружествата влязоха в ролята на ментори на децата и ги вдъхновяваха с лекции, игри и личен пример. По увлекателен и забавен начин те представиха на младежите света на финансите, застраховането и пенсионното осигуряване. Предвижда се през 2023 г. тази инициатива да продължи.

- Образователно-творчески спортен лагер „Move Now“ (allianz.bg)

- *ПОДсказки* (Infotainment in Pensions) – Дигитален информационен канал за същността на допълнителното пенсионно осигуряване, представена по забавен начин чрез онлайн издания с интегрирани в тях видео и аудио подкасти (на български и английски език) (allianz.bg). *ПОДсказки* е иновацията, която беше отличена като финалист в категорията *Communication and Member Engagement Innovation* на 10-та годишна среща на върха: *WorldPensionSummit and Innovation Awards*, проведена на 22-24 октомври 2019 г. в *Louwman Museum* в гр. Хага, Нидерландия.

- Информационният портал за пенсионно осигуряване *Пенсиопедия* (www.pensiopedia.bg) е актуализиран и поддържан. Сайтът предоставя на достъпен и разбираем език актуална информация относно функционирането на пенсионната система в страната и възможностите и предимствата на тристълбовия пенсионен модел.

- Представители на пенсионноосигурителните дружества взеха участия в редица уебинари и семинари, посветени на ролята и функционирането на втория и третия стълб на пенсионната система в страната. Събитията бяха проведени за различни аудитории: студенти в университети и служители на компании.

- Актуализирана бе електронната игра за деца „Всички парички“ (<https://vsichki-parichki.web.app/>), като са добавени нови сценарии, обхващащи по-голям брой ежедневни ситуации на управление на парите. Играта позволява на младежи от 8 до 18 години да придобият нови финансови знания и умения, за да вземат информирани решения за своите (бъдещи) лични финанси.

- Пенсионноосигурително дружество продължи да работи съвместно с Дарик радио по проекта „40 до 40“ (проект, който ежегодно търси, намира и представя 40 успешно реализирани се млади българи до 40 г.) с цел повишаване на трудово-правната, осигурителна и финансова култура, като са представени българи в различни категории - „Околна среда“, „Образование“, „Бизнес и предприемачество“, „Медицина“ и много други. Специална церемония събра отличените в деветото издание на проекта „40 до 40“ на Дарик радио (roc-doverie.bg)
- Пенсионноосигурително дружество продължи да поддържа и през 2022 г. интернет клубове в малки населени места без достъп до Интернет, като тази дейност е насочена основно към ученици, а секторният ѝ обхват е образователен/лични финанси.
- Пенсионноосигурително дружество продължи активно дейността по поддържане и през 2022 г. на Интернет страница (Корпоративна социална отговорност (roc-doverie.bg), в която се публикуват статии, анализи и др. документи с насоченост допълнително пенсионно осигуряване, като целевата група при тази дейност е неограничен брой адресати, а секторният ѝ обхват е образователен/лични финанси.

Сдружение „Българска финтех асоциация“ (БФА)

Ежегодно БФА работи за обучението на над 300 младежи от училищна и студентска възраст.

Към 2023 г. БФА работи в партньорство със Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Висше училище за застраховане и финанси („ВУЗФ“), заедно с които създадоха две магистърски програми, съответно МП „Финанси, инвестиции и финтех“ и МП „Финтех, финанси и дигитални иновации“. По време на програмите над 20 български финтех компании взимат участие в лекционния курс, разказвайки на практика как финтех продукти и услуги се създават от България. БФА работи и с Факултета по Математика и информатика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където на публични лекции участват представители на БФА. През 2022 г. за пръв път бе реализиран и едnodневен специален курс „Въведение във финтех“ с активното участие на ВУЗФ.

За разпространението на достиженията на финтех индустрията в България и запознаване на българската и чуждестранна аудитория с компаниите, опериращи на българския пазар, БФА, заедно с ВУЗФ и Софийския университет „Св. Климент Охридски“ изготвят Годишен финтех доклад. Този доклад е базиран на данни, агрегирани и предоставени от Финтех компаниите в страната и цели да запознае аудиторията с най-често срещаните затруднения на българите при работата им с дигиталните финансови услуги. Годишният Финтех доклад представя още обстоен финансов анализ на развитието на сектора за последната календарна година и разисква теми като инвестициите и регулациите в сектора, мястото на България на картата на Европа и други.

През последните две години БФА заедно със споменатите представители на академичния сектор организират и единственият по рода си Финтех хакатон „From Zero To Fintech“. Хакатонът има за цел да разшири познанията на младежите във областта на финтех, но и да даде дава възможност на студенти да реализират на практика финтех идеите им. Участниците в хакатона имат шанса да се срещнат с експерти по финтех технологии, маркетингози и инвеститори, които най-добре да оценят бизнес моделите и екипите на младите хора. Ежегодно събитието е посетено от над 70 души и е подкрепено от редица местни и европейски институции.

През 2022 г. представител на БФА бе поканен да се включи в преподаването пред ученици от търговски гимназии, осъществено в рамките на ХХ-то издание на образователна програма за

ученици „Небанковият финансов сектор в България“, осъществен заедно с КФН, МОН, и Фондация „Атанас Буров“.

Успоредно с тази дейност, членовете на БФА поддържат общодостъпни интернет платформи за самообучение. Така например, няколко членове на БФА имат онлайн блогове за финанси и разпространяват изготвени от тях, безплатни онлайн книги на същата тематика. В допълнение член на БФА е изготвил и отворил безплатен достъп до онлайн платформа за изготвяне на седмичен или месечен бюджет. Платформата е насочена специфично към студенти и хора в работеща възраст, които да планират по-добре и по-удобно личните си финанси.

Фондация „Темида“

През 2022 г. Фондация „Темида“ с подкрепата на членове на *European Consumer Debt Network ECDN* (<https://ecdn.eu/>) разработва пълна програма за обучение, фокусирана върху управлението на бюджета, която включва:

- тестване на психологическото отношение към парите;
- обучение по изготвянето на бюджет;
- електронна игра с въпроси за финансовата грамотност и бюджета;
- обучение с помощта на бюджетно приложение.

Целевите групи на програмата включват студенти, безработни и работници. Резултатите се измерват чрез ключов показател за изпълнение: *оставащи пари за живеене до следваща заплата*.

3. Междуведомствен координационен механизъм по въпросите на финансова грамотност в България

В България, за първи път беше изграден междуведомствен координационен механизъм по въпросите на ФГ през 2013 г. Той се основаваше на създадената междуведомствена работна група с широко участие на всички заинтересовани страни, под ръководството на заместник-председателя по икономическото развитие и с подпомагащи функции от страна на Министерство на финансите. В рамките на този механизъм бяха осъществени няколко срещи и инициативи, като бе разработен и първоначален вариант на стратегията за ФГ.

През 2019 г. със заповед на министъра на финансите бе установен нов МКМ по въпросите на ФГ. Междуведомствената работна група по финансова грамотност се ръководи от заместник-министър на финансите, а секретариатът се осъществява от дирекция „Регулация на финансовите пазари“ в Министерство на финансите.

В МРГФГ участват представители на основните институции и организации, които имат компетенции в сферата на ФГ – институции на изпълнителната власт, надзорни органи, други институции във финансовия сектор, браншови организации в областта на финансовите услуги и защитата на потребителите, неправителствени организации в сферата на ФГ, висши училища и др. С цел успешното изпълнение на функциите на МКМ се предвижда периодично актуализиране на състава на работната група. Към момента съставът на работната група е актуализиран веднъж през 2021 г., като следващата актуализация се планира да бъде направена през 2023 г. МРГФГ има водещо значение при отчитането и анализирането на изпълнението на НСФГ и на Плана за действие към нея, като нейни членове предоставиха информацията относно извършените от тях дейности през 2022 г., както по Плана за действие, така и по планирани от тях дейности извън него.

В рамките на МРГФГ има обособени две по-малки работни под-групи – едната за подготовка на рамката на компетенциите в областта на ФГ (Приоритет 1) на национално ниво, а втората – за други дейности, които подпомагат подготовката на решенията в основната МРГФГ. Техни представители участват в под-групата по ФГ към Правителствената експертна РГ към ЕК по финансови услуги на дребно (Government Expert Group on Retail Financial Services – GEGRFS).

4. Други дейности, свързани с Националната стратегия за финансова грамотност и нейното изпълнение

4.1 Съвместен проект по финансова грамотност с ОИСР и Министерство на финансите на Нидерландия

България участва в съвместен 5-годишен проект (2018-2022 г.) по финансова грамотност¹² с ОИСР (чрез нейната мрежа *INFE*¹³) и Министерство на финансите на Нидерландия (и неговата *Money Wise Platform*¹⁴). В проекта участват още шест страни от Югоизточна Европа – Хърватия, Румъния, Грузия, Република Северна Македония, Молдова и Черна гора.

Проектът има за цел предоставянето на подкрепа за разработване и реализиране на адаптирани към специфичните нужди на страните участнички инициативи в областта на финансовата грамотност. Министерство на финансите е национален координатор по проекта. В рамките на проекта 1/ беше извършено картографиране на дейностите в областта на ФГ в България, 2/ беше осъществено проучване на степента на ФГ в България и страните по проекта¹⁵, чийто резултати са включени и в международно изследване на ФГ сред възрастното население¹⁶; 3/ бяха изготвени и съгласувани НСФГ на Република България и на Планът за действие (2021-2025 г.) към нея¹⁷.

В момента, в рамките на МРГФГ, се работи както по изпълнението на мерките, заложи в Плана за действие (2021-2025 г.) към НСФГ, така и в посока планиране и изпълнение на допълнителни дейности и проекти, насочени към постигане на целите на НСФГ.

В рамките на проекта по ФГ, чрез МРГФГ, България участва активно в съгласуването на различни доклади, свързани с ФГ, както и в различни изследвания (чрез попълването на въпросници), провеждани от ОИСР/INFE. Взимано е участие в различни семинари/вебинари/конференции и двустранни срещи с представители на страните по проекта, за обмяна на опит/добри практики и дискутиране на различни аспекти, свързани с ФГ. В края на 2022 г. проектът завърши успешно.

4.2 Проект за техническа помощ по Инструмента за техническа подкрепа на Европейската комисия (Technical Support Instrument - TSI)

Министерство на финансите кандидатства пред ЕК по проект за техническа помощ по Инструмента за техническа подкрепа на Европейската комисия за 2022 г. на тема: „Укрепване на капацитета за прилагане на Националната стратегия за финансова грамотност“, като проектът беше одобрен от ЕК в началото на м. март 2022 г., като работата по него стартира през есента на 2022 г.

Целта на проекта е повишаване на капацитета за провеждане на политики в сферата на ФГ и реализация на целите, заложи в НСФГ. Един от основните акценти е дигиталната финансова грамотност в отговор на новите възможности и предизвикателства, които предоставят дигиталните финансови услуги. Заложено е разработването на специфично съдържание, което

¹² <https://www.oecd.org/financial/education/south-east-europe-financial-education.htm>

¹³ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-international-network-on-financial-education.htm>

¹⁴ <https://www.wijzeringeldzaken.nl/english/what-does-the-platform-do/>

¹⁵ <https://www.oecd.org/financial/education/Financial-Literacy-of-Adults-in-South-East-Europe.pdf>

¹⁶ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

¹⁷ <https://www.minfin.bg/bg/1491>

да предоставя информация за новите възможности, както и за новите рискове, които са свързани с използването на дигитални финансови услуги. Друг аспект от проекта е получаване на експертиза, свързана с изграждането на единна платформа/портал по ФГ (Приоритет 2 от Плана за действие), както и с изготвяне на информационно и образователно съдържание, съобразено с целевите групи и различната степен на грамотност на потребителите, което да бъде качено на платформата/портала. Друг важен акцент е получаването на експертиза във връзка с мониторингът и оценка на изпълнението на дейностите, залегнали в Плана за действие, както и за оценка на ефективността на програми в областта на финансовата грамотност. Приоритет на проекта е също така идентифицирането на най-добрите за България механизми на финансиране на бъдещи дейности в областта на финансовата грамотност.

4.3. Под-група по финансова грамотност към Правителствена работна група за финансови услуги на дребно към ЕК (GEGRFS)

ЕК има засилен интерес по темата за ФГ и подкрепя държавите-членки в действията им в сферата на образованието. В рамките на съвместен проект между ЕК и ОИСП/ИНФЕ се разработват рамки на финансовите компетентности за възрастните и за младежите на ниво ЕС. Тази дейност е част от дейностите, залегнали в новия план за действие на ЕК за създаване на Съюз на капиталовите пазари (Мярка 2. Превръщане на ЕС в още по-сигурна зона за дългосрочните спестявания и инвестиции на хората; Действие 7: Усъвършенстване на гражданското общество чрез финансово огромотяване¹⁸). Тези рамки ще надградят съществуващата Рамка за основните компетенции на OECD / INFE за финансовата грамотност за младежите¹⁹ и Основната рамка за компетентности на G20 / OECD INFE за финансовата грамотност за възрастни²⁰.

Съвместната рамка за финансова компетентност на ЕС – ОИСП/ИНФЕ отразява скорошни и възникващи проблеми, включително финансова дигитализация и устойчиво финансиране и има за цел да осигури също обща терминология и рамка на ниво ЕС за информиране на развитието на политиките и програмите за финансова грамотност, идентифициране на пропуски в предоставянето и създаване на инструменти за оценка, измерване и оценка. В подготовка участваха и представители на ДЧ (от страна на България участваха представители на МФ и НАП).

Рамката беше публикувана на 11 януари 2022 г.²¹ популяризирана сред ДЧ и заинтересованите страни.

Рамката е предназначена за подобряване на финансовите умения на гражданите, така че те да могат да вземат разумни решения по отношение на личните си финанси. С нейна помощ се цели да се подкрепя разработването на публични политики, програми за финансова грамотност и образователни материали от държавите членки, образователните институции и предприятията. Чрез нея също така ще бъде подкрепян обменът на добри практики между лицата, определящи политиките, и заинтересованите страни в ЕС.

Използвана е за основа при разработването на Националната рамка за финансова компетентност на възрастни, включено като дейност в Плана за действие (2021-2025 г.) към Националната стратегия за финансова грамотност на България (Приоритет 1). През 2022 г.

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/growth-and-investment/capital-markets-union/capital-markets-union-2020-action-plan_en

¹⁹ <https://www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>

²⁰ <https://www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf>

²¹ https://ec.europa.eu/info/publications/220111-financial-competence-framework_en

рамката е финализирана и съгласувана в МРГФГ, като предстои приемането ѝ от Министерския съвет.

През 2022 г. в GEGRFS стартира работата по разработване на рамка на финансовите компетентности за младежи в ЕС. В работната група от страна на ДЧ са поканени да участват представители на министерствата на образованието и на министерствата на финансите.

5. Дейности във връзка с членството на Министерство на финансите в Международната мрежа за финансово образование (INFE) към ОИСР

5.1 Международната мрежа за финансово образование (INFE) към ОИСР²²

Значението на финансовата грамотност е официално признато от страните-членки на ОИСР, като през 2002 г. стартира глобален проект за повишаване на ФГ в световен мащаб. През 2008 г. ОИСР създават своята международна мрежа за финансово образование (International Network for Financial Education - INFE) с цел подпомагане работата по проекта. Дейността на мрежата е световно призната на форуми като Г20 и Азиатско-тихоокеанското икономическо сътрудничество (Asia-Pacific Economic Cooperation - АПЕС), като приемат редица инструменти и изследвания, изготвени от INFE.

В изпълнение на една от мерките, залегнали в Плана за действие за присъединяването на Република България към ОИСР (2019-2020 г.), от м. април 2020 г. Министерството на финансите е пълноправен член на мрежата INFE. Това предоставя достъп на България до различни международни формати, на които се идентифицират добри практики и се обменя опит и информация в областта на финансовата грамотност. Други институции, работещи в сферата на финансовото образование и имащи интерес за обмяна на опит в международен план и споделяне на добри практики в тази област, са се присъединили към мрежата INFE - Комисия за финансов надзор и Българска народна банка (като редовни членове), както и Стопанският факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – София, Българската финтех асоциация, Икономически университет – Варна, Стопанска академия „Димитър Ценов“ – Свищов, Университет за национално и световно стопанство – София (като афилирани членове).²³

Към настоящия момент, в INFE участват близо 280 публични институции (включително централни банки, министерства на финансите и министерства на образованието) от 131 държави.

5.2 Глобална седмица на парите (Global Money Week - GMW)

От 2020 г. OECD/INFE поемат GMW от *Child and Youth Financial International* и я интегрират в работния си план и структурата си. Създават и Работна GMW към INFE, която се занимава изключително с дейностите, свързани с годишната кампания.

По тази инициатива, координатор за България през последните 6 години е Джуниър Ачийвмънт България (JAB). В събитието през 2022 г. (с тема на кампанията „Изгради бъдещето си. Отнасяй се умно към парите!“) са взели участие 11 356 ученици от 115 училища, (52 000 директно

²² <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-international-network-on-financial-education.htm>

²³ <https://www.oecd.org/financial/education/INFE-member-lists.pdf>

достигнатите младежи и възрастни)²⁴. Организираны са национални инициативи на национално ниво в партньорство с Министерство на финансите, Министерство на образованието и науката, Комисия за финансов надзор, Асоциация на банките в България, Икономически университет – Варна, Бургаски свободен университет, Българска фондова борса, Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници, 21 медии, 7 финансови институции.

Провежданите в рамките на GMW дейности включват открити уроци, тематични лагери, посещения на банки и финансови институции. В последните години се организират състезания – на местно и национално ниво. От близо 20 години провеждат инициативата „Мениджър за един ден“, като през годините в нея са участвали МФ, БФБ АД, КФН, както и различни финансови институции.

24

https://www.jabulgaria.org/article/news/poredna_ushpeshna_godina_za_finansovata_gramotnost_i_iniciativata_svetovna_s_edmica_na_parite_koordinirana_ot_ja_bulgaria